

NÉPÚJSÁG

2025. december 16., kedd
LXXVII. évfolyam
284. (22150.) sz.
Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 3 lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

Miniszteri szemle

Jó hírek a két új kórház építéséről

Írásunk a 4. oldalon

Fotó: Bodolai Gyöngyi

Decemberben se feledje el idejében megújítani előfizetését a Népújságra! Ha előfizet, olcsóbban kézhez kapja, mint ha megvásárolná!

Népújság falinaptár – kapható az újságárusoknál!

Véres hanuka ünnep Ausztráliában

Sydney Bondi Beach nevű tengerparti fürdőhelyén vasárnap két fegyveres lövöldözni kezdett a zsidó közösség tagjaira, akik éppen hanuka ünnepét köszöntötték.

3.

50% KEDVEZTMÉNY

Közellátó szemüveglencsék nyugdíjasok számára.

2025.11.01. – 2025.12.31.

OPTICA OPTOFARM

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

AKTUÁLIS

Aggasztó jelenségek vs. közöny

Mózes Edith

Aggasztó, ami jelenleg az országban történik, de kiegészíthetjük egy másik aggasztó jelenséggel. Ugyanis egyre gyakrabban szólnak a hírek fiatal gyerekek, tinédzserek rejtélyes haláláról.

A kutatások azt mutatják, hogy az öngyilkossági gondolatokkal küzdő nagyon fiatal gyermekek száma riasztó mértékben nőtt. 2024-ben a legfiatalabb gyermek, aki öngyilkossági kísérletéhez támogatást kapott, mindössze 6 éves volt. Az öngyilkossági kísérlethez krízistámogatást kereső fiatalok átlagéletkora 24 évről (2012) 16 évre (2025) csökkent.

A Melbourne-i Egyetem munkatársa, dr. Katrina Witt által vezetett kutatás az Ausztrál Statisztikai Hivatalnak 2020 és 2022 között végzett Nemzeti Mentális Egészségügyi és Jóléti Felmérés adatait elemezte. A 14 753 válaszadót Z generációba (16–25 év), millennial generációba (26–41 év), X generációba (42–57 év) és baby boomer generációba (58–76 év) sorolták.

A Z generációnál volt a legnagyobb a kockázata az öngyilkossági gondolatoknak, az önkárosításnak és az öngyilkossági kísérleteknek, valamint náluk volt a legkorábbi az öngyilkossági kísérlet kezdete. Ezen viselkedések kockázati tényezői nemzedékenként eltérőek. A Z generáció esetében a szülői erőszaknak, a kortársaknak, családtagoknak vagy online öngyilkosságnak való kitettség különösen erős előrejelzője volt az önkárosításnak és az öngyilkossági kísérleteknek. Az idősebb generációk esetében a gyermekkori szexuális bántalmazás, a kábítószer-használattal kapcsolatos zavarok és a kezeletlen mentális betegségek hosszú időszakai erősebben összefüggtek az öngyilkos viselkedéssel.

Nieves Murray, az Ausztrál Öngyilkosság-megelőzési szervezet vezérigazgatója szerint a Z generáció más, és sok esetben súlyosabb nyomással néz szembe, mint a korábbi generációk.

Világszerte évente körülbelül egymillió öngyilkosságot regisztrálnak, ami 40 másodpercenként egy halálesetet jelent. Az öngyilkosság a második helyen áll a serdülők és a fiatalok haláloklai között. Romániában évente 100 000 lakosra vetítve körülbelül 13 öngyilkossági halálesetet regisztrálnak, ami a harmadik helyen áll az erőszakos halálesetek hierarchiájában.

(Folytatás a 3. oldalon)

DECEMBER

16

KEDD

Ma **ETELKA** és **ALETTA**,
holnap **LÁZÁR** és **OLIMPIA** napja

Az év **350.** napja, hátravan **15** nap

IDŐJÁRÁS

Részben felhős

Hőmérséklet:

max.: **6 °C**
min.: **-5 °C**

naptár*Isten éltesse!*

LÁZÁR: héber eredetű, az El(e)azár név görög rövidüléséből, illetve ennek a latin Lazarus formájából származik, jelentése: Isten (meg)segített(ett).
OLIMPIA: a görög Olümpiasz névből származik, a jelentése Olümposz hegyéről való.

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: 2025. december 15.

1 €	5,0914 lej
1 \$	4,3359 lej
100 Ft	1,3218 lej
1 g arany	605,1491 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében:
Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K**Ma zárul a játékgyűjtés**

December 16-án, kedden (ma) 17 és 19 óra között még várják a hátrányos helyzetű gyermekek ünnepét megszépítő, jó állapotban lévő játékokat Marosvásárhelyen, a Színház téri buszmegálló melletti házikóban. Mindenki, aki bekapcsolódik a Little Hope Egyesület jótékonyági akciójába, egy forró teát kap jutalomként a Télapótól. A kampány során összegyűlt játékokat maga a Télapó viszi el december 17-én, szerdán 12 órakor a nehéz körülmények között élő – többek között hidegvölgyi – gyerekek Rozmaring nappali központjába.

50. Edu Tea – ünnepi műsor

Az Edu.Tea a generációk közötti kapcsolatok, tapasztalatok és tudás átadásának műhelye, ahol egy tea mellett kortalanná válnak a találkozások. A programsorozat keretében december 17-én, szerdán 17 órától a marosvásárhelyi Kálvin Házban (Eminescu utca 22. szám) 50. Edu.Tea címmel ünnepi rendezvényre kerül sor. Dr. Jakab Tibornak az idei évben elhangzott előadások élményei nyomán született verseit Fülöp Bea színművésznő adja elő. Elhangzik továbbá Kilyén Ilka Magyar Örökség díjas színművész Karácsonyi rege című, Kárpát-medencei karácsonyokat felelevenítő pódiumműsora, amely egyaránt szól a sokat tapasztalt felnőttekhez és a gyerekekhez. Magyar klasszikusok és modern költők alkotásai, valamint erdélyi népi karácsonyi dalok teszik még meghittebbé az együttléteket. A délutánt Ferenczi Zsolt szaxofonjátéka zárja. A belépés díjtalan.

Filmes esték a Spectrum Színházban

Idén még két különleges filmes estére várják a marosvásárhelyi Spectrum Színház közönségét. December 16-án, kedden (ma) 19 órától Koltay Gábor A koncert című, 1981-es alkotását lehet megtekinteni a színházban. (A rendezvényt eredetileg 17-ére, szerdára hirdették meg a szervezők, az időpont azonban módosult.) 28-án, vasárnap 17 órától a Jankovics Marcell rendezte Ének a csodaszarvasról című 2021-es film látható. Jegyek a Spectrum Színház pénztárában hétköznapokon 9 és 13 óra között kaphatók, online jegyfoglalás a Visit Maros honlapján.

Már a jövő sem a régi – fotókiállítás

Szász-Bányász Anna fotóiból nyílik kiállítás Már a jövő sem a régi címmel december 17-én, szerdán 18 órakor a marosvásárhelyi Bolyai Házban (Papiu Ilarian utca 19/2. szám). A tárlatot Kerekes Emőke fotográfus nyitja meg.

Benkő Levente könyvbemutatója

A Balázs Ferenc önképzőkör keretében december 16-án, kedden (ma) délután 6 órától Benkő Levente Bűn volt a szó című kötetét mutatják be a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközség tanácstermében. A kötet a nagyajtai származású Moyses Márton életét és a kommunista diktatúra ellen vívott harcát örökíti meg.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

A választék bőséges, de helyenként az árak elég borsosak

Fenyőfakínálat az ünnep előtt

Több mint egy hete lehet már fenyőfát vásárolni a marosvásárhelyi nagyáruházak parkolójában, valamint a Cuza Vodă utcai piacon, és bár van nagyáruház, ahol már csak inkább a nagyobb méretű példányok maradtak, a kínálat egyelőre bőséges, viszont az árak – főként a piacon – elég borsosak.

Menyhárt Borbála

A marosvásárhelyi Cuza Vodă utcai piacon tegnap rengeteg fenyő volt, csodaszép példányok várták a vásárlókat, viszont elég magasak voltak az árak, egy apró méretű, eléggé gyér ágazatú fáért 120–140 lejt is elkértek az eladók, míg a magasabb, dúsabb példányok ára

200 lej fölött mozgott. Bár a piaci kínálat igen bőséges volt, az arra járók inkább csak nézegették a portékát. Egyes árusok azt mondták, sokan megvásárolták már az ünnep elmaradhatatlan kellékének számító fenyőfát, mások viszont azt állították, bőven van fa, így azoknak is marad, akik az utolsó napokra hagyják a beszerzését. A marosvásárhelyi bevásárlóközpontok parkolóiban már egy ideje bőséges fenyőkínálat várja a vásárlókat, itt – a piaccal ellentétben – hétfőn is sokan vásároltak, és amint a helyszínen meggyőződhattünk, jóval előnyösebb áron lehet nordmann fenyőket beszerezni, amelyek mutatósabbak, dúsabbak és méret függvényében egységes árkategóriákban kínálják őket, nem lehet alkuozni.

A város Koronka felőli kijáratánál lévő egyik bevásárlóközpontnál az árusok elmondták: a kisebb méretű fák már elfogytak, így a 170–210 cm magasságúakból lehetett inkább válogatni, ezeket 130 lejért kínálták. A másik nagyáruház előtt Szilágy megyéből hozott fenyőket lehetett vásárolni, itt az árusok szerint 60 lej a legalacsonyabb ár, viszont amikor taláalomra érdeklődtünk egy kisebb méretű, de valóban szép, dús fa ára felől, a válasz az volt, hogy azt 140 lejért lehet hazavinni. A szomszédos áruház előtt nagy halmokban heverték a fenyők, és itt voltak a legsebbarátabb árak: a 120 cm-nél alacsonyabb példányokat 40 lejért kínálták, a 130–175 cm-es fákért 69 lejt kértek, a 150–200 cm magas fenyők árát pedig 99 lejben szabták meg.

Fotó: Nagy Tibor

RENDEZVÉNYEK**Adventi Mesekuckó**

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház II. emeleti Mesekuckójában december 17-én, szerdán 18 órától újabb mesehallgatásra és adventi kézműves-foglalkozásra nyílik lehetőség. A program időtartama kb. 60 perc. A helyek száma korlátozott, ezért a részvételhez előzetes helyfoglalás szükséges a 0770-996-416-os, naponta 9–13 óra között hívható telefonszámon vagy az anghieniko@gmail.com e-mail-címen.

Gyönyörűszép új világ

Ezzel a címmel kerül sor december 18-án, csütörtökön 19 órától a Byron Symphonic együttes rendkívüli hangversenyére a marosvásárhelyi Kultúrpalota Nagytermében. Az együttes legismertebb dalai első alkalommal hangzanak el szimfonikus változatban. A koncerten fellépő Marosvásárhelyi Állami Filharmónia szimfonikus zenekarát Remus Grama vezényli.

Bernády Ház 30 – könyvbemutató

December 19-én, pénteken 17 órakor mutatják be a Bernády Ház 30 című, a városépítő polgármester nevét viselő alapítvány és kulturális központ három évtizedét tükröző kötetet a marosvásárhelyi Bernády

Pótszilveszter

A Maros Megyei Magyar Nyugdíjasok Klubja pótszilveszteri mulatságot szervez 2026. január 9-én a Darina vendéglőben (Tudor negyed, Dacia).

Köszöntsük együtt az új esztendőt dr. Buta Árpád és Ábrám Tibor társaságában. Érdeklődni a 0265/264-442-es vagy a 0744-928-299-es telefonszámokon naponta 9–14 óra között.

Házban. A kiadvány visszatekintés és tisztelgés mindazok előtt, akik hozzájárultak az alapítvány fennmaradásához és fejlődéséhez. A rendezvényen közreműködik a Tiberius kamaraegyüttes és Sebestyén Aba színművész.

Karácsonyi koncertek a Stúdió Színházban

A Művészkuckó Egyesület és a Vox Angelika gyermekkórus mesés karácsonyi koncertre hívja az érdeklődőket december 21-én, vasárnap 20 órától, 22-én, hétfőn pedig 12 és 19 órától a marosvásárhelyi Stúdió Színházba. Jegyek elővételben a Stúdió Színház jegypénztáránál válthatók hétfőtől csütörtökig 13–16 óra között, illetve előadás előtt a helyszínen is vásárolhatók. Foglалási lehetőség a 0741-390-854-es telefonszámon.

Véres hanuka ünnep Ausztráliában

Zsidók elleni terrortámadás

Sydney Bondi Beach nevű tengerparti fürdőhelyén vasárnap két fegyveres lövöldözni kezdett a zsidó közösség tagjaira, akik éppen hanuka ünnepét köszöntötték. A támadásban a sydney-i rendőrség legfrissebb beszámolója szerint tizenhatan meghaltak, negyven sérültet kórházban kezelnek. A rendőrök az egyik terroristát agyonlőtték, és a másik is megsérült; őt válságos állapotban szállították kórházba.

A helyi zsidó közösség számos tagja gyűlt össze a tengerparton a hanuka, a fények ünnepe alkalmából. A lövöldözés helyi idő szerint 18 óra 40 perc tájban kezdődött, amikor legkevesebb két fegyveres nagy erejű puskákkal tüzet nyitott a tömegre.

Antony Albanese ausztrál miniszterelnök közleményében sokkolónak és fájdalmasnak nevezte a Bondi Beach-i lövöldözést. Hozzátette: „a mentők a helyszínen vannak, és dolgoznak az emberek életének megmentésén”.

Új-Dél-Wales miniszterelnöke, Chris Minns mélységesen elszomorítónak nevezte a zsidó közösség ellen irányuló támadást.

„Ha szándékosan támadtak így ellenünk, ez olyan súlyos eset, amilyent soha egyikünk sem sejtethett. Ez borzasztó” – mondta a Sky News televíziónak Alex Ryvchin, az Ausztráliai Zsidóság Végrehajtó Tanácsának társelnöke. Hozzátette, hogy a médiatanácsadója is megsebesült a támadásban.

Alávaló terroristák

Jichák Hercog izraeli elnök a zsidó közösség elleni támadásnak minősítette az ausztráliai lövöldözést. „Alávaló terroristák támadtak zsidókra, akik hanuka ünnepének első gyertyáját gyújtották meg a Bondi Beachen” – áll az államfő jeruzsálemi irodájának közleményében.

Ausztráliában számos merényletet követtek el zsinagógák, épületek és gépkocsik ellen, amióta megkezdődött a gázai övezeti háború a Hamász iszlamista palesztin szervezet 2023. október 7-i, Izrael elleni véres támadására válaszul.

A vasárnapi támadást pontosan 11 évvel azután követték el, hogy egy magányos fegyveres tizennyolc embert túsul ejtett a sydney-i Lindt kávéházban. A túszejtő és a rendőrség tizenhat órás szembenállása után két túszer és a túszejtő meghalt.

Az ausztrál kormány politikáját vádolják

Benjámín Netanjahu izraeli miniszterelnök közölte: ő már korábban figyelmeztette az ausztrál kormányt, hogy politikája táplálja az antiszemitizmust.

„Néhány hónappal ezelőtt levelet írtam Ausztrália miniszterelnökének. Azt mondtam neki, hogy a politikájuk olajat önt az antiszemitizmus tüzére, és bátorítja a zsidógyűlöletet, amely elárasztja Ausztrália utcáit” – mondta Benjámín Netanjahu a merénylet után egy dimonai ünnepségen vasárnap.

„Az antiszemitizmus rákbetegség, és terjed, amikor a vezetők hallgatnak. Ezzel szemben a gyengeséget erőre kell cserélniük. Ez Ausztráliában nem történt meg, és ott szörnyű, hidegvérű gyilkosság történt. A meggyilkoltak száma sajnos percről percre nő” – hangoztatta az izraeli kormányfő.

Az izraeli külügyminisztérium közölte, hogy egy izraeli állampolgár is az áldozatok között van.

Megerősített járőrözés Londonban

Megerősített járőrözést kezdett a londoni rendőrség vasárnap a zsidó intézményeknél a Sydney-ben történt terrortámadás után.

A 300 ezres brit zsidóság legnagyobb érdekképviselői szervezete, a Jewish Leadership Council (JLC) vasárnapi közleményében úgy fogalmazott: a terroristák ismét zsidókat vettek célkeresztjükbe csak azért, mert zsidók.

A JLC szerint ugyanez a gyűlölet Nagy-Britanniában is jelen van, hiszen a brit zsidóság még mindig nem tért magához a manchesteri zsinagóga ellen elkövetett terrortámadás sokkjából.

A szervezet ezzel arra utalt, hogy október 2-án, jóm-kipúr napján – a zsidó vallás legfontosabb ünnepén – egy szíriai származású brit állampolgár, a 35 éves Jihad Al-Shamie gázolósos és késeleses merényletet követett el az északnyugat-angliai nagyváros legnagyobb, Heaton Park Hebrew Congregation nevű zsinagógájánál.

Abban a támadásban ketten életüket veszítették, négyen súlyosan megsebesültek, a támadót a percekben belül kivonuló fegyveres rendőri egységek a helyszínen agyonlőtték.

Vasárnapi nyilatkozatában a JLC felhívta a brit kormányt és a bűnüldöző hatóságokat, hogy a hanuka nyolc napján a zsidó közösségekkel együttműködve biztosítsák az ünnepi rendezvények biztonságos megrendezését.„Nem engedhetjük, hogy a gyűlölet elhomályosítsa a fény ünnepét” – áll a szervezet közleményében.

Károly király üzenete

III. Károly király a Buckingham-palota által vasárnap ismertetett személyes üzenetében elszörnyedésének adott kifejezést a Bondi Beachen hanuka ünnepelésére összegyűlt zsidó közösség elleni „rettenetes antiszemita terrortámadás”

miatt. Károly – aki az Egyesült Királysághoz és több más nemzetközösségi államhoz hasonlóan Ausztrália uralkodója is – úgy fogalmazott: az ilyen fájdalmas időkben az ausztrálok mindig egy-ségbe tömörülnek, és elszántságot tanúsítanak.

Hangsúlyozta: tudja, hogy hanuka ünnepének fénye mindig győzedelmeskedni fog az ilyen szintű gonoszság sötétsége felett.

Az antiszemitizmusnak nincs helye a világban

Az antiszemitizmusnak nincs helye a világban, az Egyesült Államok pedig határozottan elítéli az ausztráliai zsidó közösség elleni terrortámadást – reagált Marco Rubio amerikai külügyminiszter a Sydney-hez közeli Bondi Beachen elkövetett erőszakos cselekményre vasárnap. A külügyminiszter szolidaritásáról biztosította az áldozatok hozzátartozóit, a zsidó közösséget és Ausztrália polgárait, valamint imát ajánlott fel az érintettekért. Rubio alig két nappal ezelőtt Washingtonban az amerikai–izraeli együttműködésről tárgyalt Gideon Szaár izraeli külügyminiszterrel.

Az ausztráliai terrortámadást követően az amerikai külügyminisztérium óvatosságra intette az ott tartózkodó amerikai állampolgárokat, és arra kérte őket, hogy mindenben kövessék a helyi hatóságok utasításait, és amíg szükséges, tartózkodjanak védett helyen.

Franciaország elítéli az antiszemita terrortámadást

Emmanuel Macron francia államfő vasárnap együttérzését fejezte ki a Sydney egyik legismertebb tengerparti strandján, a Bondi Beachen történt terrortámadás áldozatai miatt, és jelezte, hogy Franciaország „rendíthetetlenül folytatja a harcot az antiszemita gyűlölet ellen”.

Franciaország „osztozik az ausztrál nép fájdalmában, és rendíthetetlenül folytatja a küzdelmet az antiszemita gyűlölet ellen, amely mindannyiunkat ledöb-bent, bárhol is csap le” – írta a köztársasági elnök az X közösségi oldalon, elítélve „egy olyan antiszemita terrortámadást, amely a hanuka ünnepére összegyűlt családokat érte”.

Ugyanezen a közösségi platformon ítélték el a sydney-i lövöldözést a francia politikusok, köztük Jean-Luc Mélenchon, a radikális baloldali vezetője is, aki „aljas, tömeges antiszemita terrorizmusnak” nevezte a támadást, és „sajnálátát és együttérzését fejezte ki a gyáván megtámadott szerencsétlen családoknak”.

Franciaországban él a világ harmadik, Európának pedig a legnagyobb zsidó közössége, létszámát mintegy 5–600 ezer főre becsülik. *(hírósszefoglaló)*

életet jelentenek, olyan tragédiákat, amelyek megelőzhetők lettek volna. Egy nemrégiben készült országos tanulmány megállapította, hogy a románok 40%-a tapasztalt elhúzódo szomorúságot, és 8%-uk számolt be öngyilkossági gondolatokról. Országos szinten azonban nincs egységes cselekvési stratégia az öngyilkosság megelőzésére és az öngyilkossági krízishelyzetekbe való beavatkozára.

A célzott stratégia hiányán túl a mentális egészségügyi törvény csak kontextuálisan érinti az öngyilkosságot. A 2016–2020 közötti gyermek- és serdülőkori mentális egészségügyi nemzeti stratégia egyetlen hivatkozást tartalmazott az öngyilkosság megelőzésére, konkrét célkitűzés vagy konkrét végrehajtandó intézkedések nélkül. A 2022–2030 közötti nemzeti egészségügyi stratégia sem tartalmaz utalást az öngyilkosságra.

Az elmúlt években számos olyan eset fordult elő, amikor öngyilkossági kísérlet tragikusan végződött a szakemberek hatékony eljárása és koordinációjának hiánya miatt.

Egy Svájcban, az Egyesült Államokban, az Egyesült Királyságban, Kanadában, Új-Zélandon és Ausztráliában végzett tanulmány, amely a kiváltó okok megelőzésére szolgáló mechanizmusokat, fizikai akadályokat vagy biztonsági hálókat vizsgálta, az öngyilkossági arány 91%-os csökkenését mérte. Országos szintű hivatalos adatok nélkül azonban nehéz megbecsülni, hogy az öngyilkossági mechanizmusokhoz való hozzáférés korlátozására irányuló intézkedések melyike lehet hatékony Romániában.

Erre a jelenségre, „természetesen” nincs ideje a kormánynak. A hatalmi harc sokkal fontosabb, mint az ilyen aggasztó jelenségekre figyelni.

ORSZÁG – VILÁG

Országszerte zajlanak tiltakozó megmozdulások

Több ezren tüntettek az igazságszolgáltatás függetlenségéért vasárnap este a bukaresti Győzelem téren. A tüntetők korrupcióellenes jelszavakat skandáltak, és Lia Savonea legfelsőbb bírósági elnök, valamint Cătălin Predoiu volt igazságügyi, jelenlegi belügyminiszter lemondását követelték. A tömegben felállítottak egy életnagyságú fényképet Lia Savoneáról, mellette azzal az üzenettel, hogy „Védelmet biztosítok a korrupciónak”. Az elégedetlen emberek országszerte őt egymást követő este vonultak utcára az igazságszolgáltatás függetlenségét követelve. Vasárnap este Kolozsváron több mint ezren vonultak fel a város utcán, Temesváron is több százan tüntettek az igazságügyi palota előtt. *(Agerpres)*

Nőtt a folyó fizetési mérleg hiánya

Az év első tíz hónapjában 24,636 milliárd euró volt a folyó fizetési mérleg hiánya, ami növekedést jelent a 2024 januárja és októbere között jegyzett 23,644 milliárd euróhoz képest – tájékoztatót hétfőn a Román Nemzeti Bank. A közlemény szerint az áruforgalmi egyenleg 51 millió euróval magasabb deficitet, a szolgáltatási egyenleg 560 millió euróval magasabb többletet, az elsődleges jövedelmek egyenlege 807 millió euróval nagyobb hiányt, a másodlagos jövedelmek egyenlege pedig 694 millió euróval magasabb többletet mutatott. A hosszú távú adósságszolgálati ráta 2025 októberében 17,1 százalék volt, szemben a 2024-es 21,5 százalékkal. Az áruk és szolgáltatások importfedezettsége 2025. október 31-én 6 hónap volt, szemben a 2024. december 31-i 5,7 hónappal. *(Agerpres)*

Exhumálták Rodica Stănoiu volt igazságügyi miniszter holttestét

Rodica Stănoiu volt igazságügyi miniszter holttestét hétfőn exhumálták, és az igazságügyi orvostani intézetbe szállítják boncolásra, miután az ügyészek gyanús haláleset ügyében eljárást indítottak – nyilatkozták az Agerpresnek ügyészségi források. A sajtóban megjelent hírek szerint a 86 éves Rodica Stănoiu a halála előtti napokban egy bukaresti kórházban kezelték, ahonnan sokkal fiatalabb élettársa felelősségére engedték haza. Az idős nő fején és szemei körül állítólag ütések nyomai látszódtak. *(Agerpres)*

Házkutatások a nagycsanádi idősotthon ügyében

Tizenhárom Temes megyei helyszínen tartottak házkutatást szombaton a hatóságok az illegálisan működtetett nagycsanádi (Cenad) idősotthon ügyében. A Temes megyei rendőrség vasárnapi tájékoztatása szerint az ügyben jogellenes fogvatartás, jogtalan tevékenység, gondatlanságból elkövetett emberölés és visszaélés szerű magatartás gyanúja miatt indult eljárás. December 5-én a Temes Megyei Szociális Felügyeleti és Kifizetési Ügynökség (AJPIS) ellenőrzést végzett egy csatádi (Lenauheim) idősotthonban, ahol súlyos hiányságokat tártak fel. December 10-én az AJPIS ki-szállt egy nagycsanádi ingatlanhoz, ahol egy engedély nélkül működtetett létesítményben 78 idős személyt találtak, akik közül többet a csatádi otthonból költöztettek át. December 12-én a két ügyben indított nyomozást átvette a Temes megyei ügyészség, amely szombaton 13 helyszínen tartott házkutatást. *(Agerpres)*

Aggasztó jelenségek vs. közöny

(Folytatás az 1. oldalról)

Romániában 2019 óta az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet (NII) leállította az öngyilkossági esetek számának jelentését. Egy 2015-ben végzett tanulmány szerint számos öngyilkosságot és öngyilkossági kísérletet balesetnek tekintenek, és ekként jelentenek. Ám regiszter vagy a halálesetek és az öngyilkossági kísérletek pontos jelentése nélkül nem érthetjük meg a jelenség valódi mértékét. A rendszerben dolgozóktól gyűjtött információk arra utaltak, hogy ezeket az eseteket aluljelentik.

A Román Öngyilkosság-megelőzési Szövetség (ARPS) elnöke, Doina Cosman egy 2022-es interjúban szintén megemlítette, hogy bár egyes öngyilkossági kísérletek rejtve maradnak, és nem jutnak el a sürgős-

ségi vonalakhoz, fontos, hogy legalább azokról nyilvántartást vezessenek, amelyekről a hatóságok tudnak, hogy valóban megérthessük az öngyilkosság-megelőzés reformjának szükségességét. Ez az igény annál is sürgetőbb, mivel nemzetközi adatok szerint a COVID-19 világjárvány növelte az öngyilkossági arányokat. A helyi kutatásokból származó korlátozott adatok arra utalnak, hogy Romániában is voltak esetek, amelyek közvetlenül összefüggenek a világjárvány hatásaival.

Bár Romániában az öngyilkossággal kapcsolatos adatok jelentősen aluljelentettek, az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet (INML) adatai szerint 2019-ben országosan 2401 öngyilkosságot dokumentáltak. Ezek a számok naponta több mint 5 elveszett ember-

Jó hírek a két új kórház építéséről

December 13-án, idén második alkalommal járt Marosvásárhelyen Alexandru Rogobete egészségügyi miniszter, aki a megyeközpontunkban épülő két új kórházat tekintette meg. Miután mindkét épületet belülről is szemügyre vette, a látogatást követő sajtótájékoztatón elismeréssel szólt az építők teljesítményéről, hogy mind a súlyos égési sérültek ellátására tervezett, mind pedig a szív-, érsebészeti és transzplantációs központ munkálatait a megígért határidőre befejezik.

Bodolai Gyöngyi

A megyei sürgősségi kórház vezetőségével pedig megbeszélték a jövőbeli közös teendőket, hogy 2026-ra a súlyos égési sérültek ellátása el is kezdődhessen.

„Örömmel jöttem újra Marosvásárhelyre, és valósággal meghatónak érzem, hogy a város két emblemikus épületének kivitelezése, az egészségügyi minisztérium által támogatott projektek keretében, ilyen felfokozott ütemben zajlik. Holott korábban kevesen bíztak abban, hogy a rendszerváltást követően ezt a két kórházat fel tudjuk építeni, de ma már senki sem mondhatja azt, hogy csak papíron léteznek. Ellenkezőleg, olyan tervekről van szó, amelyek szemmel látható módon valósulnak meg. Így a súlyos égési sérültek ellátását három központ: a bukaresti, a temesvári és a marosvásárhelyi fogja a közeljövőben biztosítani” – nyilat-

kozta *Alexandru Rogobete*. „Bár augusztusi ittjártamkor csak a második emelet volt felépítve, ahol kiálló oszlopokat láttam, mára befedték az utolsó emeletet is, és a belső munkákat végzik a szívsebészeti és transzplantációs központnak helyet adó épületben. Nagy öröömre szolgál, hogy a negatív vélemények ellenére a PNRR-projektek között maradt” – tette hozzá a mondottakhoz.

A kérdésre, hogy konkrétan hány százalékban haladtak az építkezésekkel, elmondta, hogy a súlyos égési sérültek számára épülő kórházban márciusra, a szív-kórházban jövő augusztusra fejezik be a munkálatokat, ami 80 százalék körüli helyzetet jelent. A felszerelésükre szükséges eszközök beszerzésére a Világbankon keresztül a minisztérium kezdi meg a versenytárgyalást még az év végén, a nem orvosi eszközökre a helyi szervek szerveznek licitet. A súlyos égési sérüléseket

szenvedett betegek ellátását végző szakemberek, orvosok, egészségügyi asszisztensek, ápolók egy világbanki projekt keretében Franciaországban és Németországban vettek részt képzésen, a jövő év kezdetén új tapasztalatcseréket szerveznek.

Az egészségügyi miniszter a továbbiakban köszönetet mondott a menedzsereknek, akik helyi szinten követik és összehangolják a munkát.

Egy másik terület, amire büszke lehet Marosvásárhely, az az intervenciók radiológia és neuroradiológia. Ezekkel a korszerű eljárásokkal a helyi orvosi központokban kiválóan dolgoznak. Amikor 2021-ben az egészségügyi minisztérium átvette ezt a területet, 18 millió lej volt kiszabva az országos tevékenység finanszírozására, manapság 66 millió lej jut erre a célra, ami több ezer páciens műtét nélküli, az éren keresztül végzett életmentő kezelését teszi lehetővé.

Egyre több fiatal szakember szeretne hazajönni, mutatták be a jelen lévő fiatal kollégát, aki öt Franciaországban töltött év után tért vissza Marosvásárhelyre, hogy az intervenciók radiológia területén dolgozzon. Van amivel, hiszen az anyagi támogatás olyan szintű, hogy a külföldi körülményekhez hasonló feltételek mellett dolgozhatnak a szakemberek olyan pácienseket kezelve, akik számára korábban nem volt megoldási lehetőség. Országos viszonylatban, a külföldi központokhoz képest itthon is adtak a feltételek. A miniszter segítségével pedig olyan bizottságokat hoznak létre, amelyek lehetővé teszik a hazatérni szándékozó orvosok számára, akik rendelkeznek a szükséges kompetenciákkal, hogy minél rövidebb időn belül érvényesíthesék azokat Romániában, ami az emberi erőforrás fejlődéséhez vezethet.

A kérdésekre válaszolva, a miniszter beszámolt a jászvásári gyermekkórházban tapasztalt helyzetről, ahol az ivóvíz klórtartalma a szükséges szint alatt volt, ami a Pseudomonas baktérium elterjedéséhez vezetett. Emiatt felfüggesztették a

A szív-, érsebészeti és transzplantációs központ

beutalásokat és a sebészeti beavatkozásokat, a kórháznak pedig 14.500 liter ivóvizet biztosítanak az állami tartalékból. Szombaton az ivóvízhálózatot fertőtlenítették, majd újból mintát vesznek, és ha szükséges, ezt addig ismétlik, amíg negatív értéket kapnak. Ha nem sikerül megszabadulni a fertőző forrástól, előkészítették a szucsávi és egy bukaresti sürgősségi kórházat, hogy átvegyék a pácienseket. Mindennap követni fogják a víz minőségét – számolt be a Jászvásáron történekről, ahonnan Marosvásárhelyre utazott.

Elmondta, hogy a romániai egészségügyi rendszer folyamatos változáson esik át. Vannak kollégák, akik a régi félelmektől, hogy jön egy fiatalabb, és átveszi a helyüket, nem tudtak megszabadulni, emiatt hosszú volt a várakozási idő, amíg elismerték a fiatalok külföldön szerzett szakképzettségét. Ezt az időszakot akarják lerövidíteni legtöbb 30 napra, a minisztérium honlapján pedig minden üres orvosi állást feltüntetnek, hogy aki akar, s felkészült rá, az jöjjön.

Országos szinten 22 munkatelepen kórházak épülnek, sok orvosi központ megújul, minden változásban van, és az utóbbi négy hónapban 41 új molekulát vettek be a támogatott gyógyszerek közé.

Kérdésre válaszolva elmondta, hogy Kolozsváron négy személy

van járványtani megfigyelés alatt. Egy személynél megállapították a lepra fertőzést, egy másik személynél „mennyséگیleg” nem igazolódott a gyanú, a megfigyelés tovább folytatódik.

– Szeretném nyugalomra inteni a lakosságot, hogy nincs szó gyors terjedésről, a baktérium nehezen fertőz, csak hosszú ideig, hetekig tartó kapcsolat után. Az a személy, akinél megállapították a fertőzést, egy hónapig a leprás édesanyjával lakott egy lakásban abban az ázsiai országban, ahonnan érkezett.

– Mivel a covid-fertőzés megszelídült formában az ősz folyamán is gyakran előfordult, vannak, akik felvennék a védőoltást, de nem lehet hozzájutni. Van-e szándéka a minisztériumnak újabb adagokat beszerezni? – kérdeztük a minisztertől.

– Mint ismeretes, peres viszonyban vagyunk az oltást gyártó cégekkel, akikkel szemben közel egy milliárd lejes adósságunk van, ami nem az oltóanyagra, hanem a megkötött szerződésekre vonatkozik. A szerződéses viszony bizonyos mennyiségű oltóanyag megvásárlására kötelezett, amit mi visszamondtunk, ezért bepereltek a gyártó és forgalmazó cégek, és nem szállítanak több oltóanyagot, amíg az általuk követelt összeget vissza nem fizetjük. Több szomszédos országban is hasonló a helyzet – hangzott el a miniszter válaszában.

A bírának és ügyészeknek jogukban áll véleményt nyilvánítani a közösségi oldalakon

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) hétfői döntése értelmében visszafogottsági kötelezettségük ellenére a bírának és ügyészeknek jogukban áll véleményt nyilvánítani – akár a közösségi oldalakon is – közérdekű kérdésekről – jelentette ki a Cristi Danileț volt bírót a strasbourgi bíróság előtt képviselő ügyvéd.

Nicoleta Popescu annak kapcsán nyilatkozott erről, hogy hétfőn az EJEB elmarasztalta Romániát Cristi Danileț véleménynyilvánítási szabadságának megsértése miatt. A kolozsvári bíró 2021-ben fordult a strasbourgi székhelyű bírósághoz, miután az akkor Lia Savonea vezette Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanács (CSM) szankciót rótt ki rá két Facebook-poszt miatt.

A volt bíró ügyvédje, Nicoleta Popescu szerint az EJEB jogerős ítéletében kimondja, hogy visszafogottsági kötelezettségük ellenére a bírának és ügyészeknek jogukban áll véleményt nyilvánítani közérdekű kérdésekről. A döntés kötelező érvényű az Európai Tanácsnak mind a 46 tagállamára, beleértve Romániát is. Az ügyvéd szerint az EJEB kulcsfontosságú ítélete újraszabhatja a bírák és ügyészek véleménynyilvánítási szabadságával kapcsolatos európai

normákat. Nicoleta Popescu azt is elmondta, hogy az EJEB döntése értelmében a román állam Danileț esetében megsértette az emberi jogok európai egyezményének a véleménynyilvánítás szabadságáról szóló 10. cikkét. Az ítéletben azt is megállapították, hogy aránytalan büntetést róttak ki Danilețre, aki bejegyzéseiben olyan közérdekű kérdésekről írt, mint az igazságszolgáltatás működése vagy a jogállam.

„Rossz recept egy demokráciában hallgatásra inteni a bírákat a jogállamiságról szóló vitákban. Köszönöm az ügyvédeknek a munkájukat, az engem támogatóknak pedig a bátorságukat” – nyilatkozta Cristi Danileț. Hozzátette: keresetében nem kért kártérítést a román államtól, számára az ügy tétje az igazságszolgáltatás függetlensége és a véleménynyilvánítási szabadság közötti egyensúly biztosítása volt.

Cristi Danilețet 2019-ben két hónapra 5 százalékos fizetéscsökkentéssel büntette meg a CSM, arra hivatkozva, hogy a Facebookon közzétett, szerintük méltatlan és illetlen stílusú bejegyzéseivel rontotta a bírói kar tekintélyét. 2020-ban a legfelsőbb bíróság elutasította a bíró fellebbezését, és helybenhagyta a CSM döntését. Az egykori bíró ezután fordult az EJEB-hez. (*Agerpres*)

Hétvégi tüzesetek a megyében

A hét végén a Maros megyei tűzoltókat több helyszínről is riasztották a lakóépületekben és melléképületekben keletkezett lángok oltásához. Többek között Alsóbölkényben, Somosdon, Marosvásárhelyen, Görgényhodákon és Mezősályi községben keletkeztek anyagi károk lakásokban és melléképületekben.

December 13-án, szombaton este 22 óra körül Alsóbölkényből érkezett bejelentés, ahol egy gazdasági melléképület tetőzete gyulladt ki. A tüzet sikerült eloltani a szászrégeni tűzoltóknak és az alsóbölkényi önkénteseknek, sérültekről nem érkezett jelentés. A melléképület tetőzete körülbelül 20 négyzetméteren leégett.

Ugyancsak szombaton, éjfél után egy görgényhodáki családi házban keletkezett tűzről érkezett bejelentés. A szászrégeni tűzoltóság két tűzoltóautóval, egy SMURD mentőautóval, valamint a helyi önkéntes mentőszolgálatokkal érkezett a helyszínre. A ház tetőzete körülbelül 60 négyzetméteren leégett. Áldozatokról nem érkezett jelentés.

December 14-én, vasárnap hajnali 3 órakor a marosvásárhelyi tűzoltók két tűzoltóautóval és egy SMURD B2 mentőautóval, valamint az ákosfalvi sürgősségi szolgálat

önkéntesei Nyáradkarácson községbe vonultak ki, hogy eloltsák a Somosdon egy gazdasági épületben keletkezett tüzet. Az esemény következtében egy gazdasági épület körülbelül 20 négyzetméteren megrongálódott.

Ugyancsak vasárnap reggel, körülbelül 7.30 órakor a marosvásárhelyi tűzoltókat a Dózsa György utcába irányították egy épületben keletkezett tűzhöz, ami hozzávetőleg 40 négyzetmétert érintett.

Vasárnap a déli órákban Mezősályi községbe, Lőrincidülőbe riasztották a tűzoltókat, hogy megfékezzék és eloltsák egy családi házban keletkezett és gyorsan terjedő lángokat. A sármási tűzoltóság két tűzoltóautóval, a mezősályi önkéntes tűzoltók és egy mentőautó kíséretében érkezett a helyszínre.

A tűzoltók megérkezésekor a tűz már átterjedt a tetőzetre, sűrű füst keletkezett, és fennállt a veszély, hogy a lángok átterjednek a szomszédos házakra. A tűz egy ház tetőszerkezetét és első emeletét érintette mintegy 250 négyzetméteren, valamint a szomszédos ház szigetelését. Két személyt pánikrohammal szállítottak kórházba. A hatékonyabb beavatkozás érdekében egy nagyobb teljesítményű tűzoltóautót is kértek segítségül – tájékoztatott a Maros megyei tűzoltóság sajtóosztálya. (*pálosy*)

Látó-nívódíjak harmincnegyedszerre

A 2025-ös „termés” legjobbjai

A legszínvonalasabbnak ítélt idei Látó-szövegek szerzőit jutalmazták december 13-án, szombat délután a marosvásárhelyi szépirodalmi folyóirat szerkesztőségének Tusnád utcai székhelyén. A közel három és fél évtizedes múltra visszatekintő díj ünnepélyes átadásán *Fischer Botond* lapszerkesztő beszélgetett a kitüntetettekkel, a tőle megszokott spontán humorral fűszerezve az alkotói világok körvonalait pásztázó kérdéseket.

Nagy Székely Ildikó

– Ezt a díjat a Látó alapítása óta át szokták adni, ez egy nagyon hosszú életű díj. Lehet, hogy nem ez a legfontosabb kitétel egy alkotó életében, de azért egy, az 1991-es évfolyam óta konzekvensen kiosztott díjnak mégiscsak van valami súlya. Ez a díjkiosztó számunkra azt jelenti, hogy értékeljük az elmúlt év termését, mérlegeljük azokat a szövegeket, amelyeket mi szerkesztőkként beavagottunk a lapszámokba – mondta el előljáróban az együttlett házigazdjája. Ezt követően a szépirodalmi folyóirat 2025-ös nívódíjsai – Fekete I. Alfonz próza, László Zsuzsa kritika, Lövétei Lázár László vers, Ráday Zsófia debüt kategóriában – átvették a pénzjutalommal járó elismerést, ami 2019-től a lapban megjelent legjobb drámai szövegnek szóló ezer dolláros Jackovics-díjjal bővült. Ez utóbbi kitüntetést idén Torner Anna és alkotótársai – Berecz Boglárka, Dögei Mátyás és Vargyas Péter – érdemelték ki a *Világgá mentem, visszajönnek* című drámáért.

Webnaplóból könyv, majd színházi előadás

Miután Vida Gábor, a lap főszerkesztője átadta a díjakat, Fischer Botond elsőként *Torner Annát* és a szintén jelen levő *Dögei Mátyást* kérdezte a blogbejegyzésekből regényre született, majd színházi előadássá formálódott műről, ami drámai szöveggént a Látó augusztusi–szeptemberi dupla számában jelent meg.

– Húszéves voltam, amikor elkezdtem blogbejegyzéseket írni, és ezt a blogot az hívta életre, hogy elindultam világgá, először csak Párizsba, aztán szépen sorban jött az összes kontinens. Nagyjából a második bejegyzés után jöttem rá, hogy engem szórakoztat az írás. Eredetileg színésznő szerettem volna lenni, és mivel ez akkor nem volt az életem része, keresnem kellett egy másik kifejezési lehetőséget, ez lett a blog. Utána nagyon sok év eltelt, majd a Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron volt egy irodalmi nyitott színpad, ahol felol-

vastam a blogomból. Király István (sz. m. a Mentor Könyvek Kiadó vezetője) a felolvasás után adott nekem egy névjegykártyát, azzal, hogy, mint a tündérmesékben, ezt egy az egyben megjelentetné – idézte fel az előzményeket a szerző. Torner Anna azt is elárulta, hogy másodéves színis hallgatóként a

zonyos karaktereket egybegyúrtunk, és sok mindent ki is szedtünk, a cél azonban az volt, hogy a regény velejét vissza tudja adni az előadás szövege – választa fel a közös alkotói munka forgatókönyvét Dögei Mátyás, a darab dramaturgja.

A kritikus legizgalmasabb feladata

László Zsuzsa fiatal irodalomkritikus díjnyertes szövege Annie Ernaux *Egyszerű szenvedély* – *A fiú* című autofikciós művére reflektál. Fischer Botond azt tudakolta a díjazottól, hogy szívesebben ír-e kül-

Fotó: Kovács Péter Zoltán

könyve egyik témája a címkék levetkőzése volt, és arra gondolt, hogy ha ez a mű regényként megjelenik, mennyire jó volna, ha színpadi nyelven is életre kelne. Ezután már minden organikusan alakult, meglett az alkotócsapat, amelyhez a dalokat, dalszövegeket és zenéket író Vargyas Péter később csatlakozott.

– Amikor Berecz Boglárkával, az előadás rendezőjével megkaptuk Pankától (sz. m. Torner Anna) a háromszáz oldalt, hogy abból csináljunk 25-öt, az elég nagy húzással járt, elég sok mindent ki kellett ejteni, ezért is mondta Panka, hogy ő ebbe nem szeretne beleszólni. Egy szeptember alatt kellett ezt létrehozni. Először csak válogattunk, gyűjtögettünk részeket a könyvből, aszerint, hogy mi az, ami színházilag, illetve a sztori szempontjából érdekes lehet, és ezeket összeraktuk. Ezután kezdett elindulni egy vonal, és akkor már ahhoz alakígtattuk át a szöveget, bi-

földi, mint magyar kortárs szerzőkről, illetve mi a véleménye „erről az egész autofikció-hisztiről”.

– Nem teszek különbséget külföldi és magyar írók alkotásai között, de nyilván bátrabban nyúlok az előbbi szövegekhez, mert tudom, hogy a kritikám soha nem fog eljutni a szerzőhöz, így megvan a láthatatlanság védelme – válaszolta László Zsuzsa, majd a kérdés második része kapcsán megjegyezte: – Olvasóként azt hiszem az az egyik legizgalmasabb feladat, hogy mi az, amit elhiszek bármilyen szerzőnek, és mi az, amit nem hiszek el. Ez tudja kialakítani a viszonyomat a szövegekkel.

A továbbiakban azt is kifejtette, hogy a kritika mindig egy kicsit mostohagyereke volt az irodalmi műfajoknak, ő pedig a hályogkovács bátorságával teszi a dolgát ezen a területen.

– Szerintem van tétje a történetnek, a gondolkodásnak, az olvasás-

nak, és amíg ezt így érzem, addig én ezt folytatni fogom – tette hozzá László Zsuzsa.

„Ha megvan a »kraft«, a többi édes mindegy”

A próza kategóriában díjazott *Fekete I. Alfonzot*, a *Götterdämmerung* című írás szerzőjét Fischer Botond a novella műfajához, illetve a fantasztikus irodalomhoz való kapcsolódásairól kérdezte.

– A fantasztikus megközelítés a lehetetlennek az irodalma. Elég sok mindent láttunk az elmúlt száz évben, ennek lenyomatai könyvekben megtalálhatók. Az, ha én egy olyan kódot teszek a történetbe, ami nyit a fantasztikum felé, nem gondolom, hogy következetesen determinálná a szöveget, hogy azt csak afelől lehessen olvasni. Az irodalom minden területén megvannak az elit szerzők, és onnantól kezdve, hogy valaki jól ír, irodalomról beszélünk. Az, hogy eléje tesszük, hogy fantasztikus irodalom stb, a marketingeseknek segít. Ha valakinek megvan a hozzáférése a „krafthoz”, a többi édes mindegy. Történetet akarsz elmondani, és hogy milyen eszközökkel éred ezt el, az gyakorlatilag rád van bízva – mondta Fekete I. Alfonz,

aki a 2010-től megjelent fantasztikus irodalomhoz sorolható rövid szövegeket a ma már nem megtalálható Próza Nostra weboldala írt bevezetőjében világokra nyíló ablakoknak nevezte.

– Én azt szoktam fantasztikus irodalomként olvasni, aminek van materialitása, és amiben a metafora megjelenik – fűzte az elmondottakhoz a próza kategória díjazottja, aki a továbbiakban az előtte felszólalóhoz hasonlóan a Látóban publikált írásából olvasott fel egy részletet.

A költő képére alakítható forma

– Mikor jöttél rá, hogy nem ciki a formához visszanyúlni? – tudakolta a beszélgetés házigazdjája Ráday Zsófiától, a Látó idei debüt-díjasától, *A Csendkirály győzelmi beszéde* című verseskötet szerzőjétől, akinek lírájában archaikus versformák, imákra való rájátszások is megtalálhatók.

– Nekem addig izgalmas egy forma, amíg a saját képemre formálhatom, amíg játszhatom benne. Ezekben a szövegekben nem volt előttem egy konkrét műfaji minta – árulta el Ráday Zsófia, majd hozzátette, hogy verseiben a nyelv különböző rétegei találkozhatnak, a kortárs popkultúrát is beleértve. A fiatal költő azt is elmondta, hogy számos írótáborban, alkotóműhelyben vett részt, és mindenhol sokféle tanácsot kapott, ő azonban egy saját esztétika megtalálására törekedett. Ennek zsenialitása *A Vasszüzek dala* című felolvasott verse zárósoraiban is megmutatkozott: „Minden szerdán csütörtökig/ ülnek kint a vasszüzek,/ hangosan és gyönyörűen/ gyűlölik a szívüket.”

Egy egyszerű túlvilág körvonalai

A díjazott kérdezettek sorát *Lövétei Lázár László* zárta, aki *Szervraktár* című készülő kötetének egy részletével érdemelte ki vers kategóriában a Látó nívódíját. Fischer Botond azt tudakolta az alkotótól, akinek verseitől sosem vár kevesebbet, mint transzcendenciát, hogy a purgatórium és a Föld megszüntetéséről, pokolba olvasztásáról szóló műben lehet-e egy negatív transzcendenciáról beszélni. A szerző elárulta, hogy a kötet három más-salhangzót egymás mellé állító, nyelvtörő címéhez egy felirat adta az ötletet, amit édesapja halálakor a hullaház előtt várakozva a szomszédos ajtón látott.

– Az utóbbi időben nemcsak kismillió autofikció jelent meg, hanem kismillió apa-, illetve anyasírató és -szomorító könyv is, úgyhogy én feltettem magamnak a kérdést, hogy kell-e még egy gyászmunka a magyar irodalmi prérre. (...) Eldöntöttem, hogy nagyon egyszerű lesz az én túlvilágom, Lövéteire fog hasonlítani, egyetlen végtelen hosszú utca, a Kurta utca, édesapám ugyanis ott lakott egész életében – hallhattuk a díjazottól.

Fischer Botond felvetette, hogy a megszületőben lévő kötet egyrészt a Szentírás hagyományába csatlakozik bele, amint ez a szöveg tördelésében is megmutatkozik, másrészt a *Rendes feltámadás* című novellából jól ismert Tamási-féle humorba. A szerző egyetértett a megállapítással, és a Szentírás kapcsán hozzátette, hogy műve a – kizárólag a katolikus bibliában megtalálható – Báruk könyvéhez kapcsolódik.

– Az összes szöveget édesapám diktálja a túlvilágról, tehát sugalmazott írásokról van szó – tette hozzá a szerző, aki a megrendülés és a nevetés határán való egyensúlyozást említette a mű igazi kihívásaként.

XXVI. Nemzetközi Színháztudományi Konferencia

Színház és kísérlet

Lukácsi Lóránt

December 12–13-án immár 26. alkalommal tartották meg a Nemzetközi Színháztudományi Konferenciát, amely a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem szervezésében jött létre. Az eseménynek a Studium HUB adott otthont. Mi a kísérleti színház szerepe és célja? Mi különbözteti meg a hagyományos színházról? Milyen szerepet tölt be a hagyományos színházban a kritika? Ilyen és ehhez hasonló kérdéseket vitattak meg. Mivel az erdélyi magyar színház valaha volt egyik legjelentősebb rendezőjének, Harag Györgynek idén emlékeztünk születése 100. évfordulójára, a konferencia egy külön szekciót rendelt az ikon-

kus színházi alkotó munkásságának, különös tekintettel előadásai kísérleti jellegének elemzésére.

Az eseményen nemcsak számos magyar és román, de nem egy más nemzetiségű meghívott is előadást tartott. Idén először kutatókon és színházi szakembereken túl az egyetem diákjai is részt vettek a konferencián. Dr. Albert Mária, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem tanára és egyébiránt a konferencia egyik főszervezője elmondta: „Először egy külön szekciót akartunk indítani, de aztán végül azt gondoltuk, legyen párbeszéd a kutatók és a hallgatók között. Azt gondoljuk, az a legnagyobb haszna a rendezvénynek, hogy kialakulnak kapcsolatok a szakmán belül, taná-

rok, hallgatók, kutatók, színészek között.” Így a diákok is beemelhetők azokat a témákat a megvitatott kérdések közé, amelyek őket érdeklik, és párbeszédet kezdeményezhettek a többi előadóval. Így tett Simon Júlia Annamária is, aki az egyetem diájaként előadást tartott a konferencián. Előadásával kapcsolatban még a konferencia előtt elmondta: „A tavalyi gyakorlatomat a Kerekasztal Színháznál töltöttem, és a színházi nevelés azóta nagyon foglalkoztat, egy nagyszerű munkafolyamat volt, és kevés jó példa van rá a jelenlegi színházi világban. Így könnyű készülni rá, hiszen egy számomra kedves témáról van szó, egy kedves előadásról, nagyon kedves alkotófolyamattal. Mindemellet azt érzem, hogy nagyon hasznos lenne, ha ezekről a módszerekről többet beszélnének. Azt gondolom, ez számomra egy nagy tapasztalat lesz, egész más, mint az egyetemen előadást tartani.”

A konferenciával egyidejűleg zajlott egy

munkatalálkozó is, amely egy nemzetközi színházi mesteri képzés előkészítését célozta meg. Ahogy dr. Albert Mária is elmondta: „Alkalom nyílt arra, a nemzetköziséget még inkább megerősítve, hogy a konferencia résztvevői találkozzanak a munkabeszélgetés résztvevőivel. Ez egy Erasmus Mundus közös mesteri, amit a Bergeni Egyetem, a dublini Trinity College és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem szervez, partnerek a Hamburgi Egyetem és a prágai DAMU. Ezen szervezetek képviselői beszélgettek most arról, hogy a 2026 őszén Bergenben induló első mesterinek milyen tartalma legyen, a közös okleveleket hogyan adják ki, milyen legyen a vizsgáztatási rendszer. Sok olyan szakmai kérdés merült fel, amelyek által megtudtuk, hogy a bergeni vagy dublini kollégák hogyan oldanak meg a tanítási tartalmak összeállításától a vizsgáztatásig egy csomó kérdést. 25 hely van idén, és több mint 1000 jelentkező.”

Mezőbodon

SZERKESZTETTE: BODOLAI GYÖNGYI

Közelebb a megyeközponthoz

Régen nem jártunk a Mezőség festőien szép környezetben fekvő, tiszta levegőjű településén, Mezőbodonban. (A község ma szülőltjének, Papiu Ilariannak a nevét viseli). Bár Ludason át Szengyel érintésével könnyebb megközelíteni, úgy döntöttünk, hogy a Mezőgerebenesnél letérő utat választjuk, amely a tájra jellemző „földhullámok” egyikének a hátán vezet Bodonra.

Gerebenesről kifelé tartva örömmel vettük tudomásul, hogy sok év után a főúton, a letérőnél jól látható módon jelzik a szomszédos község nevét, a faluban lévő útelágazásnál viszont jelzés hiányában könnyű eltévedni. Reményeink szerint Mezőgerebenes van olyan tehetős település, hogy egy útjelző táblácska kitétele nem jelent gondot, ugyanis ez a feladat már nem a megyei útügyre tartozik.

Miután megtaláltuk a helyes irányt, rövid kövezett szakasz után az aszfaltos úton haladva már csak a táj szépségében gyönyörködtünk, Bodonba érve pedig egymást érték a meglepetések. Először is, megvalósult az internet-összeköttetés a Digi szolgáltató révén, ami nagy szó a helybelieknek, és nemsokára a községhez tartozó tanyák lakói is használhatják a mobiltelefon, kettőnél ugyanis a téror kiépítésén dolgoznak – tájékoztat a művelődési ház emeletén lévő hivatalban Varó Levente polgármester, akit a nyolcadik ciklusban választottak meg újra a község élére.

Erdeklődésünkre elmondja: – Arra törekedtem, hogy ebben a kis mezőiségi községben tudjunk célokat elérni, és amennyiben lehet, használjuk ki a pályázati lehetőségeket. Amióta utoljára jártak itt, az egyik fontos teljesítmény, hogy az Anghel Saligny programon keresztül sikerült a Gerebenessel összekötő utat 5,3 kilométer hosszúságban leaszfaltozni. A szomszédos község is pályázott a hozzá tartozó szakaszra, de sajnos késtek, és nem volt meg minden engedélyük, időközben pedig a pályázatot felfüggesztették, és 2,80 kilométernyi út kövezetten maradt. Nekünk nagyszerű teljesítmény lett volna, mivel a megyeközpontból Ludas felől 64 kilométert megtéve érünk el Mezőbodonba, a mezőiségi úton 38 kilométernyivel rövidebb a táv. Viszont a jelenlegi helyzet is nagy könnyebbséget jelent a település lakóinak, mivel többségük a mezőgazdaságban dolgozik, és a munkagépeknek könnyebb az aszfaltos úton közlekedni.

Bővül az idősek otthona

– Fontos tervünk az idősek otthonának a kibővítése egy új épületrésszel, mert a nyolc éve működő otthonban már nem tudják teljesíteni azoknak a kérését, akik szeretnének bekerülni a Székely Elemér vezette intézetbe. Bár kezdetben a községbeliek nem örvendtek az otthonnak, öten már a lakói lettek. 34 személyt látunk el, és a várólistán körülbelül 17-en szerepelnek. Az otthon megnyitásával 15 munkahelyet létesítettünk, a 40–45 év közötti helybéli nők öntudatosan végzik munkájukat. A bentlakók hozzájárulása 3.500 lej, egyike a legalacsonyabbaknak. Köszönet illeti a képviselőket, amiért kiharcolták, hogy a költségek 30 százalékát a kormány fe-

dezze, mivel a lakók hozzájárulása már nem elegendő – tájékoztat a polgármester.

Pályáznak napelemek beszerzésére is, hogy a fűtési, világítási költségeket csökkentsék. Az épülő szárnyban 24 újabb hely lesz – számolt be Varó Levente, majd az otthon lakóival, a 95 éves F. Katalinnal és a 81 éves R. Máriával beszélgettünk el a régi karácsonyokra való készülődésről, a disznóvágástól a kántálásig. Ezt ma is gyakorolják a községben és a tanyákon. Amíg beszélgettünk, a társalgó hamar megtelt a bentlakókkal, akik a 74 éves I. Péterrel az élen elégedetten nyilatkoztak az ellátásról és a személyzetről.

Énekszó és meleg ebéd

A polgármester jelentős megvalósításnak tartja az óvoda és az iskola épületének teljes felújítását, ahova 72 kisebb és nagyobb gyermek jár.

45 gyermeket két iskolabusz vesz fel reggelente, egyik a tanyákról (Urszajatelep, Dobratanya, Mező), másik a községek központ távolabbi helyszíneiről szállítja a gyermekeket a szépen felújított két épületbe, ahol az óvodai csoportok és az általános iskolai osztályok működnek. Ottjártunkkor a kisebbek a meleg ebédet fogyasztották, ügyesen használva az evőeszközöket, a villát és a kést is.

Az iskolaelhagyás megszüntetésére vonatkozó program keretében élhetnek ezzel a lehetőséggel, ugyanakkor a tej-kifli programmal, és akik megérdemlik, ösztöndíjban is részesülnek.

A főépületre, ahova az V–VIII. osztályosok járnak, rá sem lehet ismerni. Az új bútorzat, a számítógépek, az okostábla a PNRR-alapokból nyert pályázat eredménye. A folyosón és az osztályokban feldíszített fenyőfák, és az egyik osztályterem-

Az óvodában

Fotók: Nagy Tibor

ből kiszűrődő énekszó jelzi, hogy az ünnepre készülnek, és ennek keretében a másnapi kántálásra a megyei tanfelügyelőség, a pályázati cégnél, az idősek otthonában és a polgármesteri hivatalban – tájékoztat Máté Ibolya igazgató és kollégái, Tóth Anita és Jenei Erzsébet.

Mivel kevés a gyermek, mert kiöregedett a község, a cél az, hogy az iskolát is minél vonzóbbá tegyék azok számára, akik vissza akarnának költözni – mondja Varó Levente.

Pályázatok

Egy pályázat megnyerésével traktort és munkagépeket vásároltak. Három garázt építettek a gépeknek, és az idén egy markológéppel bővült a géppark, ami fontos, mert havazás esetén magukra vannak utalva. Az idén kérdés, hogy szükségük lesz-e rá.

Szintén a PNRR program keretében 34 házat sikerült a községben felújítani, ajtókat, ablakokat cseréltek, szigetelték a falakat, és napelem került minden felújított és korszerűsített ingatlanra.

Az idei forró nyár után, amikor Marosludasról és Szengyeltől ciszternákkal kellett hordani az ivóvizet, mert a kutak vize a felére csökkent, és salétromot tartalmaz, pályázat készül az ivóvíz bevezetésének a támogatására úgy, hogy a fővezeték Szengyelen csatlakozzanak.

– Arra törekedtem, hogy a tanyákon minden házhoz bevezessük a villanyt, és ahol több lakás van, az utcai világítást is. A kövezett utakat évente megpróbáljuk kijavítani Mezőn és Dobratanyán is, Urszajatelepen aszfaltozva vannak a mellékutak is. Megkértem a megyei tanács vezetőségét, hogy az összekötő utat Urszajatelep és Ikland között (153 GDJ) körülbelül 2,3 kilométeren aszfaltozza le. Ebből 870 méternyi út van Mezőbodon területén, aminek a leaszfaltozását egyik oldalon sem sikerült évek óta elérni, holott megkönnyítené a községek központ elérhetőségét.

Ami a mezőgazdaságot illeti, a földeket 99 százalékban megdolgozták, de a terményekkel gond van. Mivel nincsenek

gabonatárolók, a termést alacsony áron lehet eladni, egy kiló kukorica például 67 bani, ami nagyon olcsónak számít. Aki learatta az esős időszak előtt, az jobban járt.

Műemlék templom műemlék orgonával

Aszfaltozott mellékúton kanyarodunk fel a mezőbodon református templomhoz és parókiahoz, amelynek kertjében reggelente őzikék szoktak legelni, és a környékbeli különleges, ritka madárkának is tele az etetője. A műemlék épületben lévő orgona a negyedik a Bodor Péter által készített orgonák közül, amely restaurálását követően a legjobb állapotban van. A templom rendezett udvarban áll, régi harangját, amelyet kicseréltek, a templombejárat közelében állították ki.

Advent idején, ha beesteledik, immár kilenc éve egy hermhuti adventi csillag világít a templom tornya mellett, mutatva a helyes utat. Az A kategóriás műemlék templom felújításának előkészületei 1993-ban kezdődtek, de mivel a telekkönyv nem volt rendben, az uniós pályázat kútba hullott – idézi fel a múltat Szántó János református lelkész, aki hozzáteszi, hogy 2018-ban az Orbán-kormánytól kaptak támogatást, de 2021-ig kellett várni a fővárosi jóváhagyásokra. Egy év alatt újult meg az épület, és a helyi asszonyok szorgalmát és hozzáértését dicsérik a templombelső és bibliákat díszítő írásos kézimunkák. Mivel a gyülekezetben sok az időse, nehezen járó személy, és mozgásképtelenek is vannak közöttük, többen pedig külföldön dolgoznak, megszervezték, hogy az istentiszteleteket a gyülekezet Facebook-csoportjában egyenes adásban közvetítsék, ami egy hasznos és kedves megtartó erő.

A templom udvarán lévő házat a múlt évben bővítették a lelkési irodával, a felújított gyülekezeti teremmel és mellék-helyiséggel, az emeleten három vendégszobával. Szerencsés helyzet, hogy a lelkész szintén lelkész felesége Szántó Tünde okleveles kántori diplomával is rendelkezik, így gyermek- és felnőttkorust is vezet.

Még sok minden szóba kerül, de fogy az időnk, és talán más-
kor folytatjuk a beszélgetést. Addig is a lelkész tanácsára így karácsony előtt, érdemes Szilágyi Domokos sorait megszívlelni: az ember azért született, hogy szeressen, és őt is szeressék.

Karácsonyi szokások a tanyán

Utunkat Urszaján, Adorján Ferenc alpolgármester portáján fejezzük be, ahol számba vesszük az alpolgármester teendőit is. Majd a feleségét, Ibolyát kérdezem az urszajai tanyán megőrzött szokásokról. Amint elmondja, a készülődés a nagyta-
karitással kezdődik. Azután levágják a 300 kilós sertést, és récét is vágnak sültnek karácsony szombatjára. Sokan ülnek körül az asztalt, hiszen hét gyermeküket és hét unokájukat

várják az ünnepre, sajnos a nyolcadik fiuk balesetben elhunyt, a nyolcadik unoka májusra érkezik. A peracet, kalácsot, házi kenyeret a lányok sütik. Karácsony első napján töltött káposzta szerepel az étrendben, másodnapján laskaleves sűrített házilaskából, sült, rántott krumpli és szósz. A fenyőfát sportiskolások viszik Vásárhelyről, és a fiúk díszítik fel. Karácsony esetében a templomba mennek, első napján úrvacsorát vesznek. Másodnapján a lelkész kimegy a tanyára, az öregek összegyűlnek az istentiszteletre. Az ajándék a fa alatt általában házicipő, pizsama, blúzok, a kicsi unokának játék. A gyermekek összepótolnak, és a szülők nagyobb ajándékot kapnak, mint például a kávéfőző, tv-készülék...

A kántálókat pereccel kínálják meg. Mi pedig köszönetet mondunk Bodonnak a szíves fogadásért.

Ha nagy a tét

Bálint Zsombor

Iszlai, Toader, Gavrilă, Butiurca, plusz Tătar. Egy teljes sor az alaprotációból, kapussal együtt, hárman közülük válogatott játékosok. Nos, őket mind nélkülözni volt kénytelen a marosvásárhelyi városi sportklub teremlabdarúgó csapata a Sepsi SIC elleni döntő fontosságú mérkőzésen a felsőházba jutásért folyó harcban. Ugyanők hiányoztak az előző meccseken is, amelyeket éppen ezért el is veszített a marosvásárhelyi csapat a két dévai együttesel szemben, azonban egy újabb kudarc az alsóházat jelentette volna. Ha pedig nagy a tét, nagy az elszántság is, Dudău három válogatott társa helyett is játszott, a többiek pedig szintén elszántan harcoltak, ám előbbi meghatározó szerepet játszott.

Az ellenfél pedig nem akárki volt, Sepsiszentgyörgy ebben az idényben csak Galactól kapott ki, hosszú ideig vezette a tabellát, és neki sem volt mindegy. Kanyó pedig bebizonyította, hogy nem véletlenül válogatott játékos, ahányszor csak „elsült” a lába, annyiszor volt veszélyben Voin kapuja.

Jegyzőkönyv

Teremlabdarúgó 1. liga, 12. forduló: Marosvásárhelyi CSM – Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC 7-6 (4-3).

Marosvásárhely, Simon László sportcsarnok, 400 néző. Vezette: Bogdan Hanceariuc (Jászvásár), Ovidiu Luca (Karácsonkö). Tartalék: Andrei Mihălcuț (Jászvásár), Ellenőr: Florin Anca (Déva).

Marosvásárhely: Voin (Săbăduș) – Chertes, Dudău, Pogăcean, Barbócz (Nicola, Curticăpean, Nistor).

Sepsi SIC: Korodi – Kanyó, Veress, Fábián, Mánya (Szabó, Máthis, Vajna, Szőcs).

Gól: Chertes (4., 5.), Dudău (7., 16., 21.), Barbócz (23.), Pogăcean (31.), illetve Szőcs (4.), Kanyó (6., 13. 21.), Veress (28.), Pogăcean (40. – öngól).

Sárga lap: Fábián (7.), Veress (34.).

A tabella

1. United Galac	12	9	1	2	76- 25	28
2. Autobergamo Déva	12	8	2	2	70- 46	26
3. Sepsi SIC	12	7	3	2	61- 32	24
4. Marosvásárhely	12	6	2	4	53- 43	20
5. West Déva	12	6	0	6	80- 64	18
6. Székelyudvarhely	12	6	0	6	62- 55	18
7. Bodzavásár	12	2	0	10	31- 70	6
8. Măreșești	12	0	0	12	34-132	0

A meccs gyors adok-kapokkal indult: háromszor került előnybe a hazai csapat, mindháromszor győnyörűen kijátszott támadás végén, amelyet csak öt a négy ellen szoktunk látni, a Sepsi SIC viszont két rögzített helyzetből egyenlített kétszer, majd Kanyó használt ki egy védelmi hibát. A félidő viszont a hazaiak előnyével zárult, miután Dudău tíz méterről talált be Korodi alatt.

A második félidő villámrajtot vett, ugyanis 40 másodperc alatt mindkét oldalon esett egy-egy gól, előbb Kanyó lövése fért be a rövid sarokba a szöget rosszul záró Voin mellett, ám Dudău egy egyéni akció végén azonnal válaszolt. Aztán Barbócz először növelte kettőre a hazai előnyt.

A Sepsi SIC kettős hátrányban átvette az irányítást, a marosvásárhelyiek pedig hősiesen védekeztek, minden labdába belevetődtek. Veress így is szépíteni tudott, azonban a ritka marosvásárhelyi akciók egyikét éles szögből, Korodi segítségével Pogăcean góllal fejezte be. Az utolsó öt percben a Sepsi SIC a kapust lehozva rohamozott, Dudău mellé gurított egy elcsípett labdát, az erőfeszítéstől azonban olyan görcsöt kapott, hogy az utolsó percben már nem lehetett a pályán. Szépített is az ellenfél, amikor még volt 30 másodperc: Pogăceanról pattant a kapuba a labda, és megpróbált egyenlíteni is, ám minden lövést sikerült blokkolni.

A teremlabdarúgó 1. liga alapszakasza csupán február 15-én folytatódik, addig talán sikerül a sérülteket is meggyógyítani, az utolsó két fordulóban pedig a marosvásárhelyi csapat, ha érvényesíti a papírformát Bodzavásár és Măreșești ellen (ez a két csapat jelentősen le van maradva a mezőnytől), biztos lehet a felsőházban. Az utóbbi húsz év legizgalmasabb bajnokságában pedig ott már bármi megtörténhet.

Eredményjelző

1. liga, 10. forduló: Bodzavásári Luceafărul – Mausoleul Măreșești 7-3, Dévai Autobergamo – Székelyudvarhelyi VSK 7-1, Galaci United – Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC 3-1; 11. forduló: Mausoleul Măreșești – Galaci United 2-8, Dévai Autobergamo – Marosvásárhelyi CSM 3-2, Székelyudvarhelyi VSK – Bodzavásári Luceafărul 11-0, Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC – Dévai West 9-4; 12. forduló: Dévai West – Mausoleul Măreșești 21-2, Galaci United – Székelyudvarhelyi VSK 9-2, Bodzavásári Luceafărul – Dévai Autobergamo 5-8, Marosvásárhelyi CSM – Sepsiszentgyörgyi Sepsi SIC 7-6. Elmaradt mérkőzésen: Galaci United – Dévai Autobergamo 7-0.

Hétgólos mérkőzésen győzte le az Újpest az MTK-t

Fordított, majd további kétszer is vezetést szerzett az Újpest a magyar labdarúgó NB I 17. fordulójában, s végül 4-3-ra nyert az MTK vendégeként szombat este.

Három idegenbeli bajnokin elszenvedett vereség után játszott újra hazai környezetben az MTK, amely pályaválasztóként a teljes mezőny legveszélyesebb és legeredményesebb csapata. A forduló előtti statisztika alapján a 29 góljából 23-at az Új Hidegkuti Nándor Stadionban ért el, miként a megszerezett húsz pontjából 16-ot szintén otthon gyűjtött be.

Mindezt már a mérkőzés első negyedórájában is bizonyította, mivel Tom Lacoux 12.

percben szerzett öngólja mellett Banai Dávid, az Újpest kapusa négyszer is góltól mentette meg a csapatát. Mindeközben a vendégek Fiola Attila, Damian Rasak, Tajti Mátyás és Aljosa Matko révén veszélyeztettek ugyan, de inkább középtávoli lövésekkel, mintsem kidolgozott helyzetekkel. Közvetlenül a szünet előtt hasonló játékhelyzet után egyenlítettek is a lilák, Lacoux lőtt 22 méterről, a labda kipattan Demjén Patrikról, érkezett Matko, és közelről a bal alsó sarokba passzolt.

A szünetet követő hetedik perc végén a légiós gólpassza után már az Újpest vezetett. A kapu előterébe laposan belőtt labda a menteni akaró Kovács Patrikról saját kapujába pattant, de ha a védő nem próbál menteni, vélhetően a bal oldali kapufánál egyedül érkező Matija Ljujić talál

be. A hátrányba kerülő MTK a játékérsz közepén egyenlített, az első élvonalbeli gólját szerző Törőcsik Péter révén – aki csak névrokona a legendás újpesti támadónak, Törőcsik Andrásnak –, de tíz perccel később Matko újra a vendégeknek szerzett vezetést. Duplájával a szlovén támadó már tizenegyedszer volt eredményes a bajnokságban, és holtversenyben a felcsúti Lukács Dániellel első helyre lépett előre a góllövőlistán.

A kék-fehérek újra nekigyürkőztek, és némi szerencséivel, Németh Hunor távoli lövése után másodszor is egyenlítettek. Sokáig azonban nem örülhettek, mert a csereként pályára lépő Horváth Krisztofer a Matkónak adott gólpassza után maga is betalált.

A második félidei rohanást Kaczvinszki

Kaczvinszkit kórházban ápolják

A mérkőzés estéjén az Újpest közleményben jelezte, hogy a fejsérülést szenvedett és elájult Kaczvinszkit kórházba kellett szállítani. „Fiatal játékosunk azóta ismét eszméleténél és a körülményekhez képest jól van, de megfigyelésre egyelőre benn marad a Baleseti Intézetben” – írták a lila-fehérek, akik közösségi oldalukon azt írták, hogy a Kaczvinszki-vel ütköző Jurina a lefújás után egyből érdeklődött az újpesti játékos állapotáról.

Dominik eszméletvesztése tompította kissé. Marin Jurina – nem szándékosan – fejbe rúgta az újpesti védőt, aki ájultan terült el a gyepen, majd az ápolás után hordágyon hagyta el a játékeret.

Vereségével az MTK négy egymást követő hazai győzelem után kapott ki pályaválasztóként, míg az Újpest két vereség után nyert újra. Az Újpest 239 perc után szerzett újra gólt a bajnokságban, a góllövőlista élére álló Aljosa Matko harmadszor duplázott a magyar élvonalban.

Eredményjelző

** NB I, 17. forduló:* MTK Budapest – FC Újpest 3-4, Nyíregyháza Spartacus FC – Győri ETO 0-1, Puskás Akadémia FC – Diósgyőri VTK 2-1, Kisvárdai Master Good – Zalaegerszegi TE FC 3-3, Kolorcity Kazincbarcika – Paksi FC 0-2, Ferencvárosi TC – Debreceni VSC 0-1.

** Szuperliga, 20. forduló:* FC Petrolul 52 Ploiești – Kolozsvári FCU 0-1, Bukaresti Dinamo 1948 – Bukaresti Metaloglobus 4-0, Nagyszebeni Hermannstadt – CSU Craiova 0-2. Az élcsoport: 1. Rapid 39 pont, 2. Dinamo 1948 38, 3. Botosán 38.

FIFA The Best 2025: ma hirdetik ki a díjazottakat Dohában

Dohában hirdetik ki a FIFA The Best 2025 díj nyerteseit. A romániai idő szerint ma 19 órakor kezdődő ünnepséget a FIFA Interkontinentális Kupa 2025 Paris Saint-Germain – CR Flamengo döntője előtt egy nappal, az Ahmad Bin Ali stadionban rendezik. Az eseményen 800 vendég vesz részt, köztük a FIFA elnöke, a FIFA Tanács tagjai, legendás játékosok, nemzeti szövetségek képviselői.

A szurkolók minden évben kulcsszerepet játszanak a díjak sorsának alakításában: idén több mint 16 millió szavazat érke-

zett a legjobb női és férfi játékosra, a legjobb női és férfi edzőre, valamint a legjobb női és férfi kapusra. Emellett a rajongók részt vehettek a legjobb csapatok (The Best FIFA Women's 11 és The Best FIFA Men's 11) összeállításában is.

A Marta-díj és a Puskás-díj kitüntetettjeit, amelyek a legsebb női és férfi gólt jutalmazták, a rajongók és egy FIFA-legendákból álló zsűri közös szavazásával választják ki. A FIFA Fan Award nyertesét teljes egészében a szurkolók jelölik ki, míg a FIFA Fair Play-díjat szakértői zsűri ítéli oda.

Törőcsik Péter, az MTK (b) és Ljujić Matija, az Újpest játékosai

Fotó: MTI/Bodnár Boglárka

A tabella

1. Győri ETO	17	9	5	3	34-17	32
2. Ferencváros	17	9	4	4	34-18	31
3. Debreceni VSC	17	9	4	4	26-20	31
4. Paks	17	9	6	3	37-25	30
5. Puskás AFC	17	8	4	5	24-21	28
6. Kisvárdai	17	7	3	7	21-29	24
7. ZTE	17	6	5	6	28-25	23
8. MTK	17	6	2	9	32-36	20
9. Újpest	17	5	4	8	25-31	19
10. Diósgyőr	17	4	6	7	24-29	18
11. Nyíregyháza	17	3	5	9	18-32	14
12. Kazincbarcika	17	3	2	12	16-36	11

SZERKESZTI: NAGY-BODÓ SZILÁRD

Perek a közösségi média ellen és mellett

Tetszik vagy nem, a közösségi média társadalmunk egyik meghatározó eleme. Ezzel együtt természetesen érdemes törekedni a megfelelő használatára, illetve szem előtt kell tartani azt is, hogy ezeken a felületeken rengeteg propagandával lehet találkozni, és egyre nagyobb arányban jelennek meg a hamis tartalmak, utóbbiak felgyorsult terjedése pedig a mesterséges intelligenciához is kapcsolódik. Ezek mellett pedig azt sem szabad elfelejteni, hogy a közösségi média képes órákra is beszippantani az embereket, képes függőséget kialakítani. A negatívumok mellett viszont van pozitív része is: lehet recepteket találni, különböző ötletek jöhetnek szembe a felhasználóval, anyagi ráfordítás nélkül lehet kapcsolatot tartani a szeretteinkkel, és még lehetne sorolni. A közösségi médiát a jó és a rossz részével együtt kell elfogadni, pontosabban használni, mert ha holnap letöröljük az összes fiókunkat, attól ezek a felületek nem fognak megszűnni, mi viszont, felhasználóként, lehet, hogy kimaradunk hasznos dolgokból is. A közösségi média kétélűségét pedig két történettel fogjuk bemutatni.

Az egyik arról szól, hogy az Egyesült Államokban hamarosan bíróság elé állhat a Meta, a YouTube, a TikTok és a Snapchat is. A közelmúltban nyilvánosságra kerültek a periratok, amelyek arról szólnak, hogy a belső levelezésekben és a belső kutatásokban gyakran felmerültek a platformok mentális egészségre gyakorolt negatív hatásai, amelyeket a felületek üzemeltetői nem vettek figyelembe, és a nyilvánosság előtt is elhallgatták őket.

A CNN ír arról, hogy az említett felületek üzemeltetői pontosan tudják, hogy mennyire komoly függőséget okozhatnak a platformok a tinédzserek számára, ennek ellenére továbbra is főként őket célozzák, és elhallgatják a saját belső kutatásait, amelyek a veszélyekről szólnak. Az erről szóló információk a közelmúltban kerültek nyilvánosságra a periratokban. A jogi eljárást több iskolai körzet és számos ma-

gánszemély indította a Meta, a Snapchat, a TikTok és a YouTube ellen. A beadvány a cégek saját belső dokumentumaira hivatkozik, amelyek között olyan megállapításokat lehet találni, miszerint az Instagram egy drog, és alapvetően drogkereskedők vagyunk – ez egy konkrét idézet a Meta belső kutatóinak a beszélgetéséből. De a TikTok jelentésében olyan is szerepel, hogy a „kiskorúak nem rendelkeznek olyan végrehajtó mentális funkcióval, amely lehetővé tenné a képernyő előtt töltött idő kontrollálását”.

hogy alkalmazásai károsíthatják a tinédzsereket és a gyerekeket, mégis a fiatal felhasználókat üldözik az elköteleződés és a profit érdekében. Belső dokumentumokra is hivatkozik a beadvány, amelyek arra utalnak, hogy a vállalatok tisztában vannak azzal, hogy a jólléti és szülői felügyeleti funkcióik korlátozott hatékonyságúak – a megállapítások pontosságát és helytállóságát az ügyről beszámoló CNN nem tudta megerősíteni.

Azt is látni kell, hogy nem először kerülnek a közösségimédia-

TikTok-logó, illusztráció

Forrás: Wikipédia

A YouTube-dolgozóktól származó beadványban az olvasható, hogy „a gyakoribb napi használat ösztönzése nem volt összhangban a digitális jólét javítására irányuló erőfeszítésekkel”, míg a Snapchat esetében a vezetők írtak arról, hogy a „Snapchat-függőséggel küzdő felhasználóknak nincs helyük semmi másra. A Snap uralja az életüket”.

A belső megjegyzéseket, a kutatásokat és az alkalmazotti vallomásokat tartalmazó beadványt bizonyítékként mutatták be a perben, amelyet az Egyesült Államokban indítottak. A panasz szerint a felületek szándékosan beépítettek olyan elemeket, amelyek maximalizálják a fiatalok elköteleződését, és ezáltal növelik a reklámbevételeket. Az iskolai körzetek továbbá azt is állítják, hogy a közösségimédia-vállalatok hozzájárultak a fiatalok mentális egészségének válságához, amit az iskoláknak tanácsadásba és egyéb erőforrásokba való befektetéssel kell kezelniük.

Az érintett cégek megpróbálták megsemmisíteni az eljárást, és azzal érveltek, hogy a beadvány félrevezető képet fest a platformjaikról, valamint a biztonsági erőfeszítéseikről. A 235 oldalas beadvány szerint a cégek tisztában vannak azzal,

platformok a törvényhozók célkeresztjébe amiatt, hogy a profitot helyezik előtérbe a felhasználók digitális és szellemi biztonságával szemben, mindez pedig különösen igaz a fiatalok esetében. Egy tavaly januári szenátusi meghallgatáson Mark Zuckerberg, a Meta vezérigazgatója és Evan Spiegel, a Snap vezérigazgatója bocsánatot kért a szülőkől, akik azt állították, hogy gyerekeiket a közösségi média károsította, emlékeztet a HVG. Azonban nem kell elmenni az Egyesült Államokig, hogy szembesüljünk a közösségi média negatív hatásaival. Több erdélyi fiatal – köztük sokan marosvásárhelyiek – beszél arról, hogy nincs elég Instagram-kompatibilis hely felénk. Ebből kifolyólag pedig nem tudnak elég követőt gyűjteni, vagyis nem annyit, mint amennyit szeretnének. Személyesen hallottam történetet arról, hogy mivel valakinek nem volt elég követője, depresszióhoz közeli állapotba került, utána pedig vásárolt magának követőket. Ez nem Amerikában, hanem Marosvásárhelyen történt.

De térjünk vissza a perre. A vállalatok ugyanis egyre növekvő jogi

YouTube-logó, illusztráció

Forrás: Wikimedia Commons

nyomással néznek szembe. A mostani ügy mellett a négy vállalat alperesként szerepel egy másikban is, amelyben azzal vádolják őket, hogy károsítják a fiatalok mentális egészségét. Ebben az ügyben januárban lesz tárgyalás, de a cégek ebben az esetben is visszautasították az állításokat, és egy olyan jogszabályra hivatkoztak, amely szerint a technológiai cégek nem tartoznak felelősséggel a felhasználók bejegyzése iránt. Továbbá a vállalatok azzal is védekeznek, hogy az elmúlt években számos ifjúságvédelmi és szülői felügyeleti funkciót vezettek be, például a „tarts szünetet” emlékeztetőket, vagy a fiatal felhasználókat érintő tartalmi korlátozásokat.

Utóbbiakkal szemben a cikkben már idézett beadvány úgy érvel, hogy a vállalatok – legalábbis bizonyos esetekben – tisztában vannak azzal, hogy ezek csak korlátozott hatékonysággal rendelkeznek. Ezt is belső dokumentumokkal támasztják alá, amelyek például idéznek egy tanulmányt 2019-ből, amelyet a Meta a Niel-

Snapchat-logó, illusztráció

Forrás: Freepik

sennel partnerségben tervezett elvégezni, és amelyben arra kért volna néhány felhasználót, hogy egy hónapra hagyja el a Facebookot és az Instagramot, és jegyezze fel, hogyan érezte magát utána. De miután a tanulmány „kísérleti tesztjei” kimutatták, hogy azok az emberek, akik csak egy hétre letették a közösségi médiát, „alacsonyabb depressziós, szorongásos, magányos és társas összehasonlítási érzésről számoltak be”, a Meta állítólag leállította a kutatási projektet. A cég reagált is erre, és azt közölte, hogy a beadvány félreértelmezi a tanulmányt, mert annak az volt a célja, hogy olyan módszertant tervezzenek, amit nem befolyásol az úgynevezett „elvárás-effektus”, vagyis a felhasználók platformmal kapcsolatos előzetes hiedelmei. A kísérleti projekt azonban kimutatta, hogy a tanulmány felépítése nem tudta ezt figyelembe venni, „ezért nem folytatódott ez a kutatás”.

Az viszont egyértelműen látszik, hogy a közösségi médiás oldalak

száma számára fontosak a fiatalok, akik nemcsak követőket akarnak gyűjteni minél nagyobb számban, hanem meg akarnak felelni a trendeknek is. Gondoljunk csak bele: a közösségi médiában ott vannak a reklámok, de ezek még akár ártalmatlanoknak is tekinthetők. A nagyobb gond az influenszerekkel van, azokkal a személyekkel, akik úgy reklámoznak egy terméket, hogy elmondják vagy utalnak rá, hogyha igazán menő akarsz lenni, akkor neked is kell egy ilyen, még hozzá most azonnal. A gyermekeknek azonban nincs vásárlási ereje, ezért a szülőket kell meggyőzzék. Ezek a termékek pedig rendszerint nem olcsók, így olyan példát is lehet hallani, hogy a szülő (bank)kölcsönt vesz fel egy elektronikai cikk vagy éppen egy ruházati elem miatt, mert most az a menő. De két hónap múlva nem lesz már annyira menő, az influenszerek pedig más termékeket fognak reklámozni. Amikor pedig influenszerekre gondolunk, ne csak a fizetett tartalomgyártók vagy a hírességek jussanak eszünkbe, akik ezért pénzt kapnak, hanem a gyermekek közvetlen környezetére: az osztálytársakra, barátokra is. Mert itt is megjelenik, hogy

kinek milyen eszközei, ruhái vannak, és nagyon könnyen elindulhat egy olyan folyamat, hogy a gyermekek követni akarják azt, akit a legnehezebbnek tekintenek valami miatt. És hogy mekkora a hatása a közösségi médiának? Erről szól a második eset, amit bemutatunk a mai Techuniverzumban!

A fiatalok számára elképesztően fontos a közösségi média, ezt igazolja az a tény is, hogy ausztrál fiatalok az Alkotmánybíróságon támadják meg a közösségi média használatát korlátozó törvényt, amely ugyebár megtiltja a közösségi platformok használatát a 16 éven aluliak számára.

A törvényt még december 10-e, tehát a hatályba lépés előtt támadta meg két ausztrál gyermek az ország legfelsőbb bíróságán, írja a BBC. A történet előzménye, hogy az ausztrál törvényhozók tavaly a világon elsőként fogadtak el egy olyan jogszabályt, amely megtiltja a 16 éven aluliaknak, hogy közösségimédia-fiókot hozzanak létre, illetve használják a már korábban létrehozott profiljaikat. A 15 éves Noah Jones és Macy Neyland – egy jogvédő szervezet által támogatott – érvelése szerint a tiltás alkotmányellenes, mivel megfosztja őket a szabad kommunikáció jogától.

Az ausztrál kormány a törvény kapcsán kijelentette, hogy az ausztrál szülők nevében nem hátrálnak meg, s nem engednek a nagy cégek nyomásának. Ugyanakkor azzal is számolni kell, hogy a gyerekek mellett a nagy közösségi platformok tulajdonosai is a bíróságokhoz fordulhatnak az ügyben, hiszen ahogy már írtuk: fontosak számukra a fiatalok.

Meta-logó, illusztráció

Forrás: Wikimedia Commons

SZERKESZTETTE: MEZEY SAROLTA

A rovatban közölt levelek tartalmáért, a tényállítások hitelességéért a szerzők a felelősek. Elektronikus postán is fogadjuk leveleiket. A levélírók minden esetben tüntessék fel telefonszámukat és lakcímüket. Címünk: nepuj sag@e-nepuj sag.ro

Mikulás-bál a magányosoknál

Évente ismétlődik a Mikulás-járás december 9-én a marosvásárhelyi Magányosok Klubjában Kopacz Imola klubvezetőnk szervezésében.

Mikulás-bált tartottunk az Efendi vendéglőben. Ünnepi díszben pompázó terem várt, ahol szép számban jelentünk meg, és a klubtagokon kívül számos szimpatizáns is velünk tartott, Luka Ildikó, Kiss Ilona és Györfi Ildikó hathatós segítségével

révén. A katolikus egyház december 6-án emlékezik meg Szent Miklós püspökről, aki nagylelkűségével, bőkezűségével, felebaráti szeretetével a karácsony előhírnöke. Szent Miklós a keleti egyházak legtiszteltebb szentje, ünnepét nyugaton a X. század óta tartják. Az emberek tiszteletét és szeretetét jótékonykodásával vívta ki, s tettei miatt már életében szentnek tartották. 343. december 6-án halt meg püspöki

székhelyén, Myrában, sírja zarándokhellyé vált. A különböző népek kultúrájában szinte mindenütt feltűnik hosszú, prémes vörös köpenyben, személyéhez kapcsolódik a Mikulás-napi ajándékozás szokása. Klubunkban minden évben jár a Mikulás, az idén, a megszokottól eltérve, két Mikulás jelentkezett, klubvezetőnk személyében megjelent egy Mikulás néni, és személyemben egy Mikulás anyó. A

Mikulás néni elmondta, hogy honnan ered a kép, miszerint a Mikulás szánját rénszarvasok húzzák. Egy 1823-as gyermekversben 8 rénszarvasról van szó, sőt ebben a versben már név szerint is megismerhetjük a rénszarvasokat: Üstökös, Ijas, Csilag, Táncos, Pompás, Villám, Tál-tos, Ágas. No de hol marad Rudolf, aki a kilencedik rénszarvas? Ő eredetileg nem tartozott a szánhúzók közé, piros orra miatt kiközösítették. Egyszer azonban hatalmas köd támadt, és a Mikulás rénszarvasai nem találták az utat a gyerekekhez, hogy elvigyék az ajándékokat. Ekkor a Mikulás felkérte Rudolfot, hogy segítsen, ő navigálta a többieket, így eljutottak minden gyermekhez az ajándékokkal.

Ezt a kis előadást nagy szeretettel fogadtuk, és nagy tapssal jutalmaztuk. Ezután a Mikulás néni felkérte a megjelenteket, hogy verssel vagy

énekekkel járuljanak eléjük. Verset mondott Czerán Erzsébet, Luka Ildikó, Szilveszter Margit, Fejéregyházi Tünde, Dendea Mária, Kiss Ilona, Farkas Erzsébet és Berei Árpád, Kelemen Tibor hegedűszó-lóval zárta az összeállítást.

A Mikulás néni minden szereplőt humorosan fogadott, megkérdezte, melyik csoportba tartozik az óvodában, és szereplésüket a megfelelő szinthez illően bírálta el, a jelenlevők derűltége közepette. Egy kosár tele volt nagyon kedves kis Mikulás-figurákkal, és egy nagy doboz édesség volt mellette, amit a Mikulás néni hozott a rénszarvas húzta szánjával. Minden szereplőt megajándékozott egy kis mikulással és édességgel, végül a zenészek is kaptak mikuláscsomagot, végül még a Mikulás néni és Mikulás anyó is.

Ezután következett a jelenlevők megajándékozása, mindenki elé került egy kis mikulás és édesség, amit nagy örömmel fogadtak, ugyanúgy, mint a gyerekek. A zenekar – Szilágyi Sándor nótáénekes, és Imreh Szilárd – szebbnél szebb nótákkal szórakoztatta a megjelenteket, miattal felszolgálták a finom vacsorát, és megkezdődött a tánc.

Hálásan köszönjük klubvezetőnknek a kitűnő szervezést, és ezt a felejthetetlen estét. Klubunk minden évben megünnepli a karácsonyt, ilyenkor a klubtagok egymásnak készítene karácsonyi ajándékot. Idén december 16-án tartjuk a mindenki karácsonyát, rögtönzött ünnepi műsorral lepjük meg a klubtagokat, majd felkösztöntjük a születésnapot és névnapot ünneplőket, ezt a szeretetvendégség követi.

Áldott, békés karácsonyt és boldog új esztendő! Klubunk tagjainak és fáradhatatlan vezetőnknek, Kopacz Imolának és családjának!

Czerán Erzsébet

Nehezen szabadulok...

attól a varázslattól, amely rabul ejtett, ám az irodalmi Nobel-díj átadása utáni napok már a felejtést hozandják. Az ünnepséget követők láthatták: a kultúrszféra kiválóságai, valamint a svéd királyi udvar apródjai mindent beledtak abba, hogy emlékeztessék tegyék a díjátadás napját. A díjazott író szülőföldje is kitett magáért, kár, hogy csak az előkészületről tájékoztattak, a rendezvények lefolyásáról semmit nem találtam. A tervek szerint dec. 10-én egy teherautó reggel 6-tól másnap reggelig Budapest utcáit járta, megállt 13 helyszínen, és mindenütt kb. egyórás megállót tartott, ahol az érdeklődők beléphettek a jármű platóján kialakított térbe, ahol egy szék, egy asztal és egy nyitott könyv fogadta őket. A zajos fesztiválokhoz szokott nézők fantáziatlanok tartották a díszletet, ám a műfaj nem igényel sem ennél nagyobb ’felhajtást’, sem csillogást, merthogy az olvasás intim környezetet, elmélyülést és – legfőképpen – csendet kíván.

A stockholmi ünnepség sikeresnek mondható; nem voltak látványos malőrök (pl. kioldódott cipőfűző okozta orrabukások), de aki odafigyelt, az megtalálta a hibákat. Higgyék el: nem volt szándékomban bakafántoskodni, de kénytelen va-

gyok megjegyezni néhány apróságot. Október 9-én a Svéd Akadémia szószólója így indokolta a magyar író kitüntetését: Krasznahorkai László (K. L.) látnoki életművének jelentősége abban áll, hogy az apokaliptikus terror közepette is képes megmutatni a művészet erejét. Reméltem, hogy a díj átadásakor bővebben jellemzik majd az életművet; nem hosszú lére eresztve, csak amennyi az erre áldozott percekbe épp belefér. Ám a méltatás kulcsmondata bicegős lett. A magyar ismertető (444.hu, dec. 10.) ezt írta: „K. L. írói nagyságát az adja, hogy sikerült ötvöznie az illúzióktól teljesen mentes, az ember által teremtett rendíthetlenségen átlátó művészi tekintetet az irodalom erejébe vetett rendíthetetlen hittel.” Khm, vajon ki okolható ezért a zavaros mondatért: a szövegező vagy a fordító, netán Mari néni? A mondatot az Irodalmi Nobel-bizottság elnöke fogalmazta, és svéd nyelven mondta el; ám a hivatalos honlapon angolul is megjelent. A pesti szerkesztőségben ezt átmásolták az internetes angol–magyar fordítóprogramba, s a megkapott mondatot kiplakátolták a képernyőre. Mielőtt deresre húznék bárkit is a hibáért, el kell mondanom a fordításokkal kapcsolatos gondo-

kat. Időben a legkorábbi forrás egy olasz közmondás: „traduttore – traditore” (amit az erdélyi ember is megért, merthogy: „traducător – trădător”). Értelme: „pontosan nem lehet semmit sem lefordítani, a fordítás meghamisítja az eredetit” (Bakos szótára). Kosztolányi Dezső hosszabban magyarázza: „A fordítás mindig ferdítés is. Ha az értelmet híven, szóról szóra tolmácsoljuk egy másik nyelven, akkor szükségképp megváltozik a szavak alakja s ezzel együtt a mondat hangulati velejárója is. Ha pedig csak a hangzást utánozzuk, a mondat muzsikáját, a betűk színetét, akkor ennek a gondolat adja meg az árát.” (A fordítások pontatlanságáról lásd még: Karinthy Frigyes Műfordítás című humoreszkjét és a néhai Mócsi bácsi történetét, aki a cs. és kir. hadseregben szolgált, és így példázta a fordítás–ferdítés gondjait: „Nem értem a németeket, náluk a levél az Blatt, a hordó pedig Fass, de a levélhordó nem Blattfass, hanem Briefträger.”)

No, hogy nyomára akadjak a vétkesnek, bepillantottam a Digitális Unintelligencia további fordítóprogramjaiba. Egy másik angol izé így fordította: K. L. „nagysága íróként abban rejlik, hogy sikerült ötvöznie egy teljesen illúziómentes, az ember

által felállított rendékenységet átlátó művészi tekintetet az irodalom erejébe vetett rendíthetetlen hittel”. S hogy kizárjam a ’svédből angolra’ való átültetés hibáját, a svéd szöveget is lefordítottam: „írói nagysága abban rejlik, hogy sikerült ötvöznie a teljesen kiábrándult, az ember által létrehozott rendszerek törekenységén átlátó [érzékelő?] tekintetet az irodalom lehetőségeiben való rendíthetetlen hittel”. Más laudációt kell írnom, mert a fentit nem sikerült megjavítanom.

K. L. (1.) A „szórakoztató művészek” munkamódszereiről ezt mondogta: „mi tulajdonképpen csak elvonjuk az emberek figyelmét arról, hogy mire vannak ítélve, s ezt szép szorgalmasan tesszük, amíg lehet”. (2.) Egy ellentétes hangulatú mondatát is idézem: „ülök egy teraszon, bámulom a teremtett csodát, a varázslatos tájat; balról besétál egy ember: mindennek vége”. (3.) „Megvesztegethetetlen elitista vagyok” mondogta egy interjúban (24.hu, 2021. febr. 24.). Lássuk csak, miről beszélünk: „Az elitista olyan személy, aki felsőbbrendűnek tartja magát másoknál, gyakran a társadalmi státusza, gazdasági, kulturális vagy szellemi kiválósága miatt. Egy ilyen ember általában lenézi vagy lekezelően bánik azokkal, akik nem részei az általa kiválasztott elitnek, és viselkedésével, öltözködésével

vagy beszédmódjával hangsúlyozza a különbséget.”

A Mestertől csupán három jellemző gondolatot idéztem, mind-egyikük az emberek iránti viszonyát példázza. Jót és rosszat egyaránt tud mondani róluk, ami azonos a mai általános közvélekedéssel. A vélemények ősidők óta különböznek, a Teremtés könyvében az áll, hogy az Úr csak egy dolgot bánt meg, mégpedig azt, hogy „embert teremtett a földön”, mert „nagy az emberek gonoszsága a földön és szívük állandóan a rosszra irányul” (Ter 6, 5-6). Gyakorta idézik az ógörög Szophoklész mondását is: „Sok van, mi csodálatos, de az embernél nincs semmi csodálatosabb”. Trencsényi-Waldapfel Imréről ellentétben Ratkó József így fordította ugyanezt (!): „Sok szörnyű csodafajzat van, s köztük az ember a legszörnyebb”.

Nevezett író – tekintettel az emberekkel kapcsolatos tarka véleményére, amelyeket művészi szintű írásokba foglalt – a Deinosz* Lovagjává üjtük, munkájához további sikereket és jó egészséget kívánunk. A Mörfi Barátai frakció nevében K. P. sk.

(* A deinosz [ógörög: δεινός] szó jelentése: hatalmas, félelmetes, csodálatos; egy ambivalens kifejezés, ami egyszerre utalhat lenyűgözőre és ijesztőre is.)

Kuszálík Péter

Egy jobb élet reményében

Külföldre települnek fiataljaink

Az elmúlt években egyre több fiatal dönt úgy, hogy külföldön próbál szerencsét, nem itthon képzei el a jövőt. Van, aki tanulni indul, mások dolgozni mennek, de a motiváció gyakran közös: stabilabb élet, kiszámíthatóbb jövő, több lehetőség. Két fiatal története – Norbié és Zsolté – jól mutatja, mennyire különböző utak vezethetnek ugyanabba az irányba.

Sófalvi Szidónia

A tanulás miatt mennek el a fiatalok?

„16 éves lehettem, amikor komolyabban elkezdtem a jövőmön és a továbbtanulási lehetőségeimen gondolkodni” – mondta Norbert, egyetemi hallgató.

Norbert építészetet akart tanulni, azonban az itthoni képzések nem feleltek meg az elképzeléseinek, ezért elkezdett külföldi lehetőségek után nézni. Úgy látta, hogy a romániai felsőoktatás színvonalban és szemléletben is elmarad a nyugat-európai rendszertől.

Végül Magyarországot, azon belül Pécs-et választotta. Fontos szempont volt számára, hogy anyanyelvén tanulhasson, és hogy az ottani képzés jobban illeszkedjen az európai szakmai rendszerhez. Bár tisztában volt vele, hogy Magyarországon sem Nyugat-Európa, mégis hatalmas előrelépésként élte meg ahhoz a közegehez képest, ahonnan elindult.

„Úgy éreztem, nemcsak tanulmányi, hanem szakmai szempontból is sokkal több lehetőség kínálkozik külföldön” – fogalmaz.

A beilleszkedés számára vi-

szonylag zökkenőmentes volt, az első hónapokban főként az ügyintézés okozott nehézséget. Ami a leginkább hiányzik neki, az a család és a barátok, ugyanakkor úgy érzi, szakmai és személyes fejlődés szempontjából jó helyen van.

„Az első nagy különbség, amire felfigyeltem, az volt, hogy itt, Magyarországon, az emberek mennyivel barátságosabbak, előzőekbenek és nyitottabbak, mint otthon.” – tette hozzá. „Nem tudom Romániában elképzelni a jövőmet a következő 15–20 évben” – mondja határozottan.

Norbert szerint ahhoz, hogy kevesebb fiatal hagyja el az országot, nem elegendő csupán a gazdaságot erősíteni vagy új munkahelyeket teremteni. Úgy látja, néhány nagyvárost leszámítva, Románia ma nem vonzó a fiatal generáció számára, hiszen a közszolgáltatások színvonala, a társadalmi mentalitás és a kulturális környezet sem tud lépést tartani a fiatalok elvárásaival.

Külföld csábítása nemcsak a lehetőségek miatt erős, hanem azért is, mert egyre többen mernek lépni és tudatosan építik a jövőjüket.

Norbert esetében sem volt „utolsó csepp a pohárban” pillanat: a költözés gondolata évek alatt érett

Fotó: Sófalvi Szidónia

meg benne, tudatos döntésként, hosszú tervezési folyamat eredményeként.

Fő motiváció a biztosabb megélhetés

Zsolt tizennyolc évesen, közvetlenül az iskola befejezése után ment ki Ausztriába dolgozni. A döntés gyorsan született meg, de nem volt meggondolatlan: egy családi kapcsolaton keresztül jó munkalehetőség adódott számára, amit nem szeretett volna elszalasztani. Külföldön jóval magasabb fizetés várta, mint amit ugyanabban a munkakörben otthon kereshetett volna.

– „Háromszor akkora fizetést tudtam dolgozni, mint otthon,

ebből már lehetett félretenni és tervezni” – mondja.

Otthon csak rövid ideig dolgozott, de hamar rájött, hogy az itthoni megélhetés mellett nem maradna lehetősége spórolásra, önálló életre. Ausztriában viszont anyagi biztonságot, szakmai tapasztalatot és fejlődési lehetőséget talált.

Az élet nehézségei idegenben

A legnagyobb nehézséget számára a nyelv jelentette, valamint az, hogy a vendéglátásban teljesen más ételekkel és munkaritmussal találkozott. Pozitív élményként említi az emberek hozzáállását: segítőkészek, nyitottak, és sokszor támogatják az újonnan érkezőket a beilleszkedés-

Örömhír igében, dalban

Múlt vasárnap fellobbant az öröm lángja az adventi koszorúkon. Ez Szűz Máriát jelképezi, aki Fiút szült az emberiség örömére. Ezúttal is sok helyen a gyertyagyújtás közösségi összetartozást is erősítő esemény volt, és az ünnepre való elcsendesedett várakozás második felét jelzi.

Gligor Róbert László

Múlt vasárnap ismét sok helyen gyűltek egybe az emberek kisebb-nagyobb vidéki településeken, hogy a különleges adventi vasárnapnak és a közös igehallgatásnak, az együttlétnek örüljenek. Nyárádszereda köztéri adventi koszorújánál a Nyárádmenti Pillancsok karácsonyvárá énekeit követően *Tőkés Attila* helyi református lelkipásztor szolgált, Lukács evangéliuma alapján hirdetve az angyali örömuzenetet.

Kihangsúlyozta: az egyéni örömtől eltérően az angyalok az üd-

vözítő születésének örömhírét hozták a földre, és ez az egész világ számára öröm. A gondviselő Isten olyan ajándékot adott a világnak, amely mennyei áldás nyomán öröm, boldogság és megnyugvás költözik az emberek szívébe. Ezt az isteni örömet mindenki magáénak érezheti, karácsony öröme Isten egyetemes nagy ajándéka, amelyet Ő a felbecsülhetetlen atyai szeretéből ad. Ezt senki nem veheti el, egyedül az ember vetheti el magától, mert őt sokszor megtevesztik a földi örömek. Nem baj, ha a világ múltó örömei megédesítik az életünket, de

nagy baj, ha a karácsony belső öröme hiányzik a szívünkől és az életünkől. Karácsony nagy öröme: Jézus azért született, hogy minket, embereket megtartsan! – hirdette a lelkész.

Az adventi örömvasárnapon a szabédi unitárius templomban *Jenei Sándor Levente* lelkész arra tanította a hallgatóságot, hogy az öröm forrását nem a messiás, titokzatos távolban kell keresni, mert az az ember szívében van. Az adventi istentiszteletet lélekhez szóló, felemelő adventi és karácsonyi népi énekeivel a jobbágyfalvi Nagy Ferenc férfikar gazdagította.

De nem csak itt köszöntötték különböző műsorokkal a születés közelgő örömmünnepét az elmúlt hétvégén. Nyárádszeredában a főtéri re-

formátus templomban vasárnap este a helyi Deák Farkas Általános Iskola két kórusa, a *Bocskay Eszter Gizella* vezette Kicsinyek kórusa és a *Ferencz Örs* vezette Harmónia ifjúsági kórus, valamint a Nyárádmenti Pillancsok mutatták be hagyományossá váló karácsonyvárá koncertjüket, amelyben a zene, az ének mellett az iskola tehetséges szavalói (felkészítő tanáruk *Balázs Katinka Beáta*) is hozzájárultak a lélekemelő hangulat megteremtéséhez.

A székelyvajai fúvószenekar múlt szombaton este tartotta idei karácsonyvárá koncertjét a helyi kultúrotthonban, ahol nemcsak a zenekar gyönyörű előadásának örülhetett a népes közönség, hanem a vallásórás és iskolás gyerekek karácsonyi műsorának is.

ben, a nyelvtanulásban és a munkakeresésben is. Különösen nagy különbséget lát az egészségügy működésében is: gyorsabb, szervezettebb, kiszámíthatóbb, mint amit korábban tapasztalt.

Ami számára a legnehezebb, az a családtól és a barátoktól való távol-ság. A megszokott környezet, az otthoni ízek, a közös programok mind hiányoznak, még akkor is, ha az anyagi helyzet és az életszínvonal javult.

Zsolt azonban hosszú távon nem külföldön képzei el az életét. Párjával közösen tervezik a hazatérést, és konkrét céljuk is van.

„A párommal házat szeretnénk építeni otthon, és reméljük, hogy öt éven belül haza is költözhetünk” – mondja.

Külön utak, közös okok

Norbert és Zsolt története jól mutatja, hogy a külföldre költözés mögött sokféle egyéni sors és motiváció húzódik meg. Az egyikük a tanulás és a szakmai fejlődés miatt indult el, a másik a biztosabb megélhetést kereste. Közös bennük az, hogy mindketten úgy érezték: az itthoni körülmények között nem tudják elérni mindazt, amit a jövőjüktől várnak.

A fiatalok elvándorlása összetett társadalmi jelenség. Egyszerre van jelen benne a gazdasági kényszer, az oktatási rendszer hiányossága, a társadalmi légkör és a jövővel kapcsolatos bizonytalanság. A közösségi média és az internet révén ma már mindenki látja, milyen lehetőségek várják máshol a kortársait – és egyre többen mernek élni ezekkel a lehetőségekkel.

Nyárádremetén *Fodor Flóra* tanítónő hívott minden érdeklődőt adventi népdalestre múlt pénteken a helyi iskola dísztermébe. Céljuk, hogy felelevenítsék legszebb karácsonyi kántáinkat, és újakat is tanuljanak a kis Jézus örömére. Terveik szerint havonta fognak népdalesteket tartani, hogy felidézhesék és megtanulják őseink feledésbe merült énekeit.

Az adventi időszakra a Marosszéki Kodály Zoltán gyermek- és ifjúsági kar három karácsonyvárá hangversenyt tervezett be. Az elmúlt szombaton délután az első fellépésnek örülhetett a közönség, nem is akármilyen környezetben és hangulatban, hiszen *Czakó Gabriella* és *Nagy Éva Vera* nővérek tanítványai a budapesti Örökimádás templomban mutatkoztak be. Hazafelé tartva hétfőn a választói Bánffy-kastélyban tartottak koncertet.

Múlt vasárnap az öröm gyertyáját gyújtották meg

Fotó: Gligor Róbert László

Több helyen éneken is kifejeződött az Úr közeledtének öröme

Fotó: Deák Farkas Általános Iskola

Villanyoszlopnak ütközött egy autó

December 12-én, pénteken délelőtt egy közúti baleset miatt Székelysárdra irányították a tűzoltókat. Az ütközés következtében egy nagyfeszültségű villanyoszlop eltörtött, ezért a villamosenergia-elosztó vállalat csapatát is a helyszínre irányították. Az első jelentések szerint egy személyt enyhébb sérülésekkel, sárga orvosi kóddal osztályoztak.

Híd alól mentettek Segesváron

A segesvári tűzoltókat pénteken hajnalban ugyancsak autóbaleset miatt riasztották, mivel egy személyautó egy híd alatt a tetejére borult, a sofőr pedig beszorult a járműbe. A tűzoltók kiszabadították az áldozatot, egy körülbelül 34 éves férfit, akit kritikus állapotban, vörös kódjellel szállítottak kórházba.

Mezőfelében teherautó borult fel

December 11-én, csütörtökön délután a 15E országúton, Mezőfelében egy teherautó felborult, és mindkét sávot elzárta, a helyszínelés idején szünetelt a járműforgalom. A marosvásárhelyi tűzoltóság két tűzoltóautóval és a SMURD mobil intenzívterápiás csapattal, valamint a mezőcsávási önkéntes tűzoltókkal érkezett a baleset helyszínére. A mentőcsapatok a sofőrt szív-megállásos állapotban találták, de az orvosi személyzet újraélesztési törekvései nyomán sikerült stabilizálni az 52 éves sérült állapotát, akit a sürgősségi kórházba szállítottak – tájékoztatott a Maros megyei tűzoltóság sajtóosztálya. (pálosy)

Fotó: ISU

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (68858)

Az Ákosfalvi Fogyasztási Szövetkezet vezetőtanácsa a 2005/1-es törvény alapján **2026. január 5-én 10 órára összehívja a rendes és a rendkívüli közgyűlését** a szövetkezet székhelyére. A napirend az intézmény székhelyén van kifüggesztve. (2500075)

Szünetel a vízszolgáltatás

Az **AQUASERV Rt.** felhívja a fogyasztók figyelmét, hogy betervezett hálózatfejlesztési/karbantartási munkálatok miatt **december 17-én 12–16 óra között** (becsült időpont) felfüggesztik az ivóvíz-szolgáltatást **Marosvásárhelyen, a Jedd utca 2–8 sz. alatt.**

Felhívjuk a fogyasztók figyelmét, hogy a vízszolgáltatás újraindításakor előfordulhat, hogy a csapokból rövid ideig zavaros víz folyik, a vezetékekben lévő lerakódások felkavarodása miatt. Javasoljuk, hogy csak háztartási célokra használják a vizet, ameddig kitisztul. Elnézését kérünk a kellemetlenségért. Köszönjük a megértést!

AQUASERV R.T., Marosvásárhely

FONTOS
TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)- 0265/210-110
- Sürgősség szolgálat: - gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330

- Prefektúra - 0265/266-801
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907

- Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110
- Procardia Egészségügyi Központ - Orvosi rendelők: *M. Eminescu u. 3. sz.:* - 0265/210-087

Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:

- 0730-545-646
- Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351

- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Dora Optics - 0733-553-976 - 0733-553-976

- DIGI - 0365/400-401 - 0365/400-404

- Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929 - vidék - 0265/929
- Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928

- Aquaserv: - hideg víz-csatorna - 0265/215-702 - közönségszolgálat - 0265/208-888 - központ - 0265/208-800 - 08008 208-888

- Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710

- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.

Várjuk jelentkezését a 0265/268-854-es telefonon.

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

KÜLÖNFÉLÉK

VÁLLALUNK: fakivágást, fametszést, faelhordást, épületbontást, törmelékelszállítást. Tel. 0770-621-920. (27066)

VÁLLALUNK benti felújításokat, padlócsempe-lerakást, festést, mindenféle padlólerakást, villanszerelést és javítást, gipszkarbonszerelést. Tel. 0755-940-028. (27213)

VÁLLALUNK kinti felújítást, szigetelést, tetőszigetelést és térkőlerakást, járdakészítést, vízszerelést. Tel. 0752-422-827. (27213)

FAVÁGÁS, metszés, bokorvágás, kisebb-nagyobb fák kivágása, akár szállítás is és akármilyen takarítás. Tel. 0755-940-028. (27213)

TAPASZTALT SZAKEMBER vállal: kinti/benti meszelést, teraszfelújítást, lakásfelújítást, tetőjavítást, bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát, akár saját anyagból is. Tel. 0746-381-939, Szabó István. (27068)

MEGEMLÉKEZÉS

„Ha egy könnycsepp gördül végig az arcunkon, az azért van, mert szeretünk, és hiányzol nagyon. Bennünk él egy arc, s egy végtelen szeretet, amit tőlünk senki soha el nem vehet.”

(Mester Mari)

Megtört szívvel és kegyelettel emlékezünk december 16-án a szeretett édesapára, testvérré és barátára, a vadasdi születésű

BÍRÓ PÁLRA

halálának első évfordulóján.

Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Gyászoló szerettei. (27252-I)

Szomorú szívvel emlékezünk december 16-ára. Már öt éve annak, hogy 63 éves korában eltávozott szerettei köréből a szentdemeteri születésű

FÜLÖP JÓZSEF

marosvásárhelyi lakos.

Minden elmúlik, mint az álom, elrepül, mint a vándormadár, csak az emlék marad meg a szívben, halványan, mint a holdsugár.

Emlékét őrzi élettársa, Piroska, két gyermeke: Kati és Csaba, valamint azok családja. Nyugodj békében! (27257-I)

Ma egy éve hagyott itt minket váratlanul a szeretett férj, apa, nagypa, testvér, nagybácsi, rokon, barát, ismerős, **TÖVISSY MIKLÓS.**

Fájó szívvel őrizzük drága emléked, hiányod pótolhatatlan. Legyen áldott nyugalmad! (-I)

M

METSZET

kedd 21⁰⁰

ETV ERDÉLY TV

**Minőségi, szigetelt
fémkémények
rendelésre,
kedvező áron.**

malproduct@mal-product.ro
Tel.: 0744 399 188, 0740.276.893

**Marosvásárhelyi
Rádió
Románia**

www.marosvasarhelyiradio.ro

**96 FM
106,8 FM
1323 AM**

**Kedvezményes könyvek a
Kobak könyvesboltokban:**

**Több
mint
50
könyv!**

**40%
kedvez-
mény!**

**Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám**

Gyors műszaki vizsga, fejfájás nélkül.

VALÓSZÍNŰLEG A KÖRNYÉK LEGELŐNYÖSEBB AJÁNLATA

Foglaljon időpontot a **WWW.TRANSPORTLOCAL.RO** weboldalon.

**BÓNUSZ
KÜLSŐ MOSÁS**

CITP
TRANSPORT LOCAL
Târgu Mureș • Marosvásárhely
KÖZSZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT